

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра української мови**

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Голова приймальної комісії,
ректор Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна**

_____ **Тетяна КАГАНОВСЬКА**

“ _____ ” _____ **2023 р.**

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

для вступу до аспірантури філологічного факультету
на освітньо-наукову програму

**Філологія (українська мова та література,
слов'янські мови та літератури, світова література)**

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки
третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти

(предметний напрям – українська мова)

Харків – 2023

Пояснювальна записка

Програму призначено для вступників до аспірантури при кафедрі української мови ХНУ імені В.Н. Каразіна за спеціалізацією– українська мова.

Вступний екзамен до аспірантури має на меті визначити рівень професійної підготовки вступника до аспірантури, обсяг та глибину його знань української мови, володіння теоретико-поняттєвим апаратом, з'ясувати спроможність абітурієнта критично осмислювати стан розроблення обраної наукової теми дисертаційного дослідження.

Знання з української мови в межах програми передбачають розуміння історичних етапів розвитку української мови, зв'язку мови з історією та культурою народу, системної зумовленості мовних явищ.

Передумовою складання вступного іспиту до аспірантури є подання переліку власних наукових публікацій здобувача, а також реферату за темою наукового дослідження. Обсяг реферату не повинен перевищувати 30 сторінок.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКІВ ДО АСПІРАНТУРИ

Вступник до аспірантури за спеціальністю 035 «Філологія» (предметний напрям – українська мова) повинен:

- знати сучасний стан розроблення загальнотеоретичних та прикладних питань розвитку та функціонування української мови;
- розуміти базові тенденції мовного розвитку, характеризувати специфіку взаємодії екстралінгвальних та інтралінгвальних чинників, що зумовлюють статику та динаміку мовної системи;
- уміти узагальнювати проблемні ситуації та визначати перспективні напрямки наукового аналізу мовних явищ, критично осмислювати вироблені в лінгвістиці наукові концепції й демонструвати потенційну здатність розробляти та обґрунтовувати методологію й методику дослідження актуальних наукових проблем;
- володіти науковою мовою, вміти створювати наукові тексти різножанрової приналежності.

ВСТУПНИЙ ЕКЗАМЕН З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ВСТУПНИЙ ЕКЗАМЕН З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Вступний екзамєн зі спеціальності 035 – *філологія*, предметний напрям – *українська мова* для здобувачів проводиться відповідно до програми, затвердженої Вченою радою Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Вступний екзамєн проводиться за екзаменаційними білетами і передбачає чотири частини (питання).

Частина 1 – теоретична: охоплює питання структури та системи української мови фонетики/фонології, лексикології, фразеології, семасіології, морфеміки, словотвору та морфології, синтаксису. Максимальна кількість балів – **50**.

Частина 2 – теоретична: містить питання, що стосуються історії української мови та історії української літературної мови. Максимальна кількість балів – **50**.

Частина 3 – теоретична: охоплює питання діалектології (соціальних та територіальних діалектів) та питання стилістики сучасної української мови. Максимальна кількість балів – **40**.

Частина 4 – практична: передбачає проведення комплексного лінгвістичного аналізу речення. Максимальна кількість балів – **60**.

Усього -**200 балів**

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ

Критеріями оцінювання теоретичних питань є:

- 1) володіння теоретико-поняттєвим апаратом та знання лінгвістичних концепцій (фонетика, фонологія, лексикологія, морфеміка, морфологія, синтаксис, стилістика);
- 2) точність, повнота та системність висвітлення питання;
- 3) належна теоретична аргументованість положень і ілюстрація переконливими прикладами.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

Базовими критеріями оцінювання практичних завдань є:

- 1) правильність і повнота виконання завдання;
- 2) здатність розглядати мовне явище в його історичній ретроспективі;
- 3) уміння застосовувати теоретичні знання під час аналізу мовних явищ

Вимоги змісту підготовки здобувачів, сформульовані у термінах результатів навчання	Бали	Оцінка
<u>Максимально повна відповідність вимогам до змісту і форми відповіді:</u> здобувач повністю розкриває питання; демонструє вміння аналізувати, порівнювати, класифікувати і критично узагальнювати наукові напрями; знає і адекватно використовує наукову літературу, у т.ч. новітню; здатен обґрунтувати вибір оптимальних дослідницьких підходів, знає методики аналізу і вміє їх використовувати у власному дослідженні, у т.ч. в умовах неповної/недостатньої інформації. Аргументовано, логічно й послідовно висловлює свої думки, адекватно користується термінологією науки, переконливо подає свою відповідь.	180 – 200	Відмінно
<u>Переважна відповідність вимогам до змісту і форми відповіді:</u> здобувач повністю розкриває питання; демонструє вміння аналізувати, порівнювати, класифікувати наукові напрями; знає і адекватно використовує наукову літературу, у т.ч. новітню; знає провідні дослідницькі підходи, методики аналізу і вміє їх використовувати у власному дослідженні. Аргументовано, логічно й послідовно висловлює свої думки, адекватно користується термінологією науки. Втім допускає несуттєві неточності.	160 – 179	Добре
<u>Достатня відповідність вимогам до змісту і форми відповіді:</u> здобувач розкриває провідні аспекти питання; демонструє вміння аналізувати і класифікувати провідні наукові напрями; знає основну наукову літературу, у т.ч. новітню; знає дослідницькі методи і методики аналізу і частково вміє їх використовувати у власному дослідженні. Висловлює свої думки здебільш аргументовано, логічно й послідовно, одгак не має достатніх знань та вмінь для критичного узагальнення теоретичних засад, формулювання висновків і допускає несуттєві неточності	140 – 159	Добре
<u>Неповна відповідність вимогам до змісту та/або форми відповіді,</u> поверхове й фрагментарне володіння проблематикою, нездатність до аргументованого, логічного й послідовного розкриття питання.	100 – 139	Задовільно
Невідповідність вимогам до змісту та форми відповіді	0 – 99	Незадовільно

ПРОГРАМА ВТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПІРАНТУРИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ВСТУП

Сучасна українська літературна мова як предмет наукового вивчення. Українська мова – національна мова українського народу. Місце української мови серед мов світу. Літературна мова як форма загальнонародної мови. Ознаки та форми існування української літературної мови. “Українська літературна мова” і “національна мова”. Літературна мова й діалект.

ФОНЕТИКА

1. Предмет і завдання фонетики сучасної української мови. Поняття про звукові одиниці сучасної української літературної мови. Аспекти дослідження звуків. Місце фонетики серед інших лінгвістичних дисциплін. Зв'язок фонетики з іншими мовознавчими дисциплінами.

2. Учення про фонему в сучасному мовознавстві. Співвідношення між буквами, фонемами і звуками. Функції фонemi. Основні аспекти вивчення фонemi. Фонема та її алофони. Звукові поля фонemi. Принципи фонетичної та фонематичної транскрипції.

3. Характеристика голосних фонем сучасної української мови. Артикуляція та акустичні характеристики голосних. Місце та спосіб творення голосних. Наголошеність. Лабіалізація. Ступінь напруження. Звукові поля голосних фонем.

4. Характеристика приголосних фонем сучасної української мови. Артикуляція та акустичні характеристики приголосних. Місце та спосіб творення приголосних. Ступінь пом'якшення. Звукові поля приголосних фонем.

5. Поняття акомодатії. Явище акомодатії голосних і приголосних звуків.

6. Асиміляція голосних і приголосних звуків. Поняття асиміляції. Характеристики асиміляції. Дистантна асиміляція голосних. Різновиди та умови регресивної асиміляції приголосних: за дзвінкістю, за глухістю, за м'якістю, за твердістю, за місцем творення, за способом творення. Прогресивна асиміляція приголосних. Випадки асиміляції приголосних, закріпленої на письмі.

7. Явище дисиміляції голосних і приголосних звуків. Поняття дисиміляції. Характеристика та умови дисиміляції звуків в українській мові. Асиміляція приголосних, закріплена на письмі.

8. Чергування голосних і приголосних у сучасній українській мові. Історичні та позиційні чергування: передумови виникнення. Історичні та позиційні чергування голосних. Чергування приголосних. Зміна приголосних при творенні слів за допомогою суфіксів – *ськ(ий)*, – *ств(о)*, – *ин(а)*.

9. Явища подвоєння та подовження, спрощення та стягнення, редукції та соноризації. Лабіовеляризація.

10. Явища протези, епентези, метатези в сучасній українській мові. Історичні передумови та характеристика явищ протези, епентези, метатези в українській мові.

11. Склад як фонетичне явище. Визначення складу. Теорії складу. Характеристика складу. Фонетичні та орфографічні склади. Основні закономірності складоподілу. Типи складів. Морфемне членування слова і складоподіл.

12. Наголос у сучасній українській мові. Визначення та характеристика наголосу. Основне та побічне наголошування. Енклітики та проклітики. Функції наголосу. Особливості українського наголошування. Роль інтонації в мовленні.

13. Поняття про орфоепію. Норми української літературної вимови. Короткі відомості з історії становлення орфоепічних норм. Орфоепічна норма і варіант. Орфоепічні норми в системі українського вокалізму. Орфоепічні норми в системі українського

консонантизму. Орфоепічні норми в системі акцентуації. Типи вимовних помилок, причини їх виникнення.

14. Графіка сучасної української літературної мови. Графіка української мови. Поняття графеми. Український алфавіт, його друкована та писана форми. Інші знаки, що використовуються в українському алфавіті. Позначення м'якості приголосних на письмі. Вживання знака м'якості. Вживання апострофа.

15. Орфографія як розділ мовознавчої науки. Співвідношення орфографії з графікою та орфоепією. Принципи української орфографії. Поняття орфограми та її різновиди. Короткі відомості з історії української орфографії. Сучасний український правопис.

ЛЕКСИКОЛОГІЯ. ФРАЗЕОЛОГІЯ. ЛЕКСИКОГРАФІЯ

1. Лексикологія як самостійна мовознавча дисципліна. Об'єкт і предмет лексикології та її завдання.

2. Основні етапи становлення та розвитку української лексикології XIX – поч. XXI ст. Зв'язок лексикології з іншими мовознавчими дисциплінами.

3. Слово як предмет лексикології. Поняття про слово. Основні терміни семасіології (лексема, семема, сема, лексико-семантичний варіант, звуження, розширення та зміщення значення).

4. Лексичне і граматичне значення слова. Граматична форма і граматична категорія. Структура лексичного значення слова.

5. Лексичне значення як об'єкт типологічної класифікації. Критерії виділення типів лексичних значень. Типи лексичних значень та їх характеристика.

6. Полісемія і моносемія. Природа багатозначності та її функції в мові. Пряме і переносне значення слова. Види перенесень.

7. Конструкції полісемії. Семантичні структури багатозначних слів. Метафора і метонімія як чинники формування переносного значення слова. Значення слова і вживання.

8. Парадигматичні зв'язки у лексиці. Синонімія як один із різновидів парадигматичних зв'язків. Основні підходи до вивчення синонімії. Критерії синонімічності. Визначення поняття синонімії. Лексична синонімія. Джерела і причини виникнення синонімів. Типи синонімів. Синонімічний ряд і його будова. Функції синонімів. Евфемізми та перифрази.

9. Поняття про антонімію. Логічна основа антонімії. Критерії антонімічності лексичних одиниць. Семантичні типи лексичних антонімів. Структурні типи лексичних антонімів. Повна і неповна антонімія. Енантіосемія та оксюморон.

10. Омонімія як мовне явище. Лексична омонімія: визначення, критерії розпізнавання лексичних омонімів. Типи омонімів. Класифікація омонімів за походженням. Омогрупа. Джерела та шляхи розвитку лексичних омонімів. Відображення омонімії у словниках. Явище паронімії в українській мові.

11. Проблеми диференціації лексичного складу сучасної української мови з погляду походження. Успадкована лексика сучасної української мови. Індоевропейська лексика у складі сучасної української мови. Праслов'янська (спільнослов'янська) лексика у складі сучасної української мови. Власне українська лексика. Успадкована лексика як джерело збагачення лексичного складу сучасної української мови. Успадкована лексика як чинник формування національної мовної картини світу.

12. Запозичена лексика в сучасній українській мові. Основні джерела запозичень. Шляхи запозичень. Етапи засвоєння запозичених слів і семантичні процеси, що їх супроводжують. Безпосередні й опосередковані запозичення. Структурні типи запозичених слів, їх фонетичні й граматичні особливості в українській мові. Класифікація запозичень за походженням.

13. Запозичення зі старослов'янської, латинської, грецької мов, тюркських, германських, польської, французької, англійської та інших мов. Тематична характеристика запозиченої лексики. Особливості освоєння запозичених слів. Тематичні групи запозичень. Інтернаціоналізми у складі української лексики, їхні ознаки та стилістичні функції.

14. Стилiстична диференцiацiя лексики. Поняття про стилiсову диференцiацiю лексики. Експресивно-стилiстична характеристика української лексики. Мiжстилiсова, стилiстично нейтральна лексика. Стилiстично забарвлена лексика, екзотизми, варваризми як рiзновиди книжної лексики. Стилiстичнi особливостi використання застарiлої лексики в мовi художньої лiтератури. Стилiстичнi можливостi iншомовної лексики.

15. Склад української лексики за сферою її вживання. Лексика кодифiкована й некодифiкована, загальнонародна й регiональна або соцiально обмеженого використання. Лексика, територiально обмежена в ужитку (дiалектизми), аспекти її вивчення. Просторiччя. Жаргонна лексика й лiтературна мова. Жаргон. Жаргонiзми, вульгаризми, арготизми. Термiнологiчна лексика. Наукова та виробничо-технiчна термiнологiя. Сфери поширення й функцiї термiнiв. Поняття термiносистеми. Джерела термiноутворення. Взаємодiя науково-технiчної термiнологiї iз загальнонавжованою лексикою в сучаснiй українській мовi. Професiоналiзми, їх характеристика, функцiї, використання.

16. Активна i пасивна лексика в сучаснiй українській лiтературнiй мовi. Причини архаїзацiї та неологiзацiї лексики. астарiлi слова: iсторизми, архаїзми та їх рiзновиди. Неологiзми як засiб збагачення словникового складу сучасної української мови Рiзновиди неологiзмiв: словотвiрнi, запозиченi, утворенi в результатi семантичного розвитку слiв. Загальномовнi неологiзми: комунікативне призначення, функцiї, частота вживання. Термiни-неологiзми. Перехiд лексики вiд активно вживаної до обмеженої у вживаннi i навпаки. Оказiоналiзми. Словники нових слiв та значень.

17. Предмет i завдання фразеологiї як науки про усталенi звороти. Спiльнi й вiдмiннi риси слова i фразеологiзму. Спiввiдношення мiж лексичним значенням слова i значенням фразеологiзму. Семантика, структура й лексичний склад фразеологiзмiв. Однозначнiсть i багатозначнiсть фразеологiчних одиниць. Синонiмiя, антонiмiя, омонiмiя фразеологiчних одиниць. Аспекти вивчення фразеологiзмiв: семантичний, синтаксичний, морфологiчний, лексичний, стилiстичний, генетичний. Питання класифiкацiї фразеологiчних одиниць. Семантична, структурна, генетична та iншi класифiкацiї. Джерела української фразеологiї. Типи фразеологiзмiв за походженням (питомi, запозиченi, фразеологiчнi кальки, напiвкальки). Тематичнi групи фразеологiзмiв. Крилатi вислови та їх стилiстичнi функцiї. Штампи, клiше. Фразеологiчнi словники та словники крилатих висловiв.

18. Предмет i завдання лексикографiї. Iсторичнi витoki української лексикографiї. Основнi тенденцiї розвитку української лексикографiї на сучасному етапi. Словники як одне з джерел вивчення української лексики. Типи словникiв. Комплекснi (енциклопедичнi) й аспектнi (галузеви) словники, їх призначення та змiст. Лiнгвiстичнi словники та їх види (одномовнi, двомовнi, багатомовнi). Основнi лiнгвiстичнi словники: тлумачнi словники; аспектнi лiнгвiстичнi словники (синонiмiв, омонiмiв, антонiмiв, паронiмiв; неологiзмiв, iншомовних слiв; дiалектнi; фразеологiчнi; словники мови письменникiв; ономастичнi (антропонiмiчнi, топонiмiчнi); скорочень; труднощiв; орфографiчнi, орфоепiчнi; частотнi; зворотнi; граматичнi; морфемнi; словотворчi; етимологiчнi, iсторичнi, дiалектнi та iн.). Структура словникiв рiзних видiв: принцип добору лексики, розташування слiв, словникових статей; будова словникової статтi. Проблеми i перспективи розвитку української лексикографiї.

МОРФЕМІКА

1. Морфеміка як галузь мовознавства. Морфема як складник будови слова. Морфи, аломорфи, варіанти морфем. Основні ознаки й функції морфеми.

2. Принципи класифікації морфем (роль і місце в слові, матеріально виражені та нульові); основа слова.

3. Поняття про корінь як основну й обов'язкову частину слова. Вільний і зв'язаний корінь, принципи виділення кореня.

4. Нульові морфеми: суть, різновиди, принципи виділення.

5. Семантичні зв'язки між морфемами: синонімія, антонімія, багатозначність.

6. Історичні зміни в будові слова (опрощення, ускладнення, перерозклад, декореляція) суть, причини, наслідки.
7. Морфемний аналіз слова: суть, основні принципи й послідовність здійснення.
8. Інтерфікс: суть, різновиди, функції у словотвірних процесах.
9. Конфікс і постфікс як словотворчі засоби: суть, різновиди, функції у словотвірних процесах.
10. Поняття про закінчення. Правило виділення закінчень. Типи закінчень: субстантивні, ад'єктивні, особові флексії дієслова, нульові закінчення. Значення флексій. Багатозначність та омонімія флексій.

СЛОВОТВІР

1. Словотвір (дериватологія) як різновид мовознавства. Пізнавальне і дидактичне значення вивчення словотвору. Непохідні слова (симплекси) і похідні слова (деривати). Словотвірні процеси як відображення систематизувальної роботи людського мислення.
2. Словотвірна мотивація: суть і різновиди. Напрямок мотивації, критерії встановлення напрямку мотивації. Явище множинної (несединої) мотивації. Розходження формальної і семантичної мотивації. Черезкрокова мотивація.
3. Поняття твірної основи та словотвірного форманта – основних складників словотвірного аналізу. Правило виділення твірної основи. Види твірної основи. Афікс (словотворчий формант): суть, різновиди, функції.
4. Морфологічні зміни під час словотворення.
5. Словотвірне значення: суть, ознаки у зіставленні з лексичним і граматичним значеннями. Різновиди словотвірного значення – мутаційні, модифікаційні, транспозиційні.
6. Ієрархія словотвірних понять: словотвірна пара, дериваційний крок, словотвірний ланцюжок, словотвірна категорія, словотвірне гніздо.
7. Поняття словотвірного типу. Параметри опису словотвірного типу. Пізнавальна цінність поняття “словотвірний тип”. Продуктивність - непродуктивність.
8. Афіксальні й безафіксальні способи творення слів: суть, різновиди, принципи виділення.
9. Словотвірний аналіз: мета, принципи й послідовність здійснення.
10. Словотвірні й морфемні словники (Є. Карпіловської, З. Сікорської, О. Тихонова, А. Нелюби): принципи укладання, структура і завдання.

МОРФОЛОГІЯ

1. Проблема класифікації частин мови. Критерії виділення лексико-граматичних класів слів. Класифікація частин мови, в академічному виданні за редакцією І.К. Білодіда. Поділ слів на частини мови І.Р. Вихованця. Повнозначні (самостійні) неповнозначні (несамостійні) частини мови. Взаємоперехід у системі частин мови.
2. Предмет і завдання морфології. Слово і словоформа. Словоформа як об'єкт вивчення морфології. Поняття парадигми. Морфологія як наука про типи парадигм.
3. Граматична категорія як система протиставлених одна одній граматичних значень, Граматичне значення. Відмінність ГЗ від лексичного і дериваційного. Системність граматики. Опозиційність та обов'язковість як ознаки граматичної системності. Інваріантне значення і варіанти значень. Способи вираження ГЗ. Системи флексій, синкретизм їхніх значень. Граматичні суфікси. Суплетивізм. Роль наголосу. Зміни в основі і на морфемних швах. Синтетичні форми і явища аналітизму, виражених певними граматичними показниками. Класифікація ГК за кількістю граем, за способом вираження граматичного значення, за типами граматичної опозиції, за змістом граматичного значення. Лексико-граматичний розряд як лексична група, що взаємодіє з граматичною категорією.
4. Учення про частини мови. Самостійні та службові частини мови. Критерії розмежування. Вигук. Принципи виділення частин мови: семантичний, морфологічний, синтаксичний. Два підходи до частиномовного поділу. Частина мови як лексико-граматичний клас слів і частина мови як граматичний клас слів. Числівники і займенники як

дискусійні класи слів. Дейктичні слова як особливі мовні знаки. Компромісність традиційного частиномовного членування як відображення мовної асиметрії. Дієслово як формальний і семантичний центр речення. Імена, їхні семантичні та граматичні ознаки.

5. Іменник як частина мови. Загальна характеристика, морфологічні знаки, синтаксична роль. Лексико-граматичні розряди іменників. Іменникова категорія істот/неістот, її формальний вияв у формі знахідного відмінка, розряд і лексичне значення слова. Розряди іменника, пов'язаного з можливістю / неможливістю рахунку: іменники конкретні, абстрактні, речовинні, збірні та сингулятиви. Основні суфікси речовинності, абстрактності, збірності. Неграматичний характер поділу іменників на власні та загальні.

6. Категорія числа. Граматична категорія числа як словозмінна морфологічна категорія. Число як обов'язковий і регулярний елемент значення іменників. Квантитативна актуалізація форм конкретних іменників. Утворення форм множини. Відношення між грамемами числа в конкретних іменниках.. Значення форм однини й множини. Іменники *Singularia tantum* і *Pluralia tantum*.

7. Категорія роду. Граматична категорія роду як класифікаційна категорія іменників. Безмістовність і лексична роз'єднаність ГК роду у назвах неістот. Рід іменників – назв істот. Типи родових опозицій іменників, що позначають людей і тварин. Іменники спільного роду.

8. Рід невідмінюваних іменників та аббревіатур. Подвійні форми одного роду. Читання в роді.

9. Категорія відмінка. Відмінок іменників як морфолого-синтаксична категорія. Формальні показники відмінка. Питання про кількість відмінків. Кличний відмінок. Основні значення відмінків. Роль прийменників у вираженні відмінкових значень.

10. Парадигматика іменників. Відмінювання іменників як зміна за відмінками і числами. Фактори, що впливають на зміну іменників. Типи відмін іменників. Основні, неосновні та варіативні флексії. Субстантивні, атрибутивні і мішані типи відмін іменників. Основні типи парадигм. Динамічні процеси в іменниковому відмінюванні.

11. Загальна характеристика прикметника як частини мови Категоріальне значення, морфологічні категорії, синтаксичні функції та зв'язки прикметників. Розряди прикметників за значенням (якісні, відносні, присвійні, порядкові; проміжні розряди прикметників). Генетико-структурні підгрупи прикметників. Залежність прикметникових категорій роду, числа і відмінка від категорій опорного іменника.

12. Ступені порівняння прикметників. Питання про ступені порівняння Категорія співвідносної міри якості предмета. Творення форм вищого та найвищого ступенів порівняння прикметників.. Ступені безвідносної міри якості прикметників. Категорія суб'єктивної оцінки.

13. Відмінювання прикметників. Твердий і м'який типи відмінювання прикметників.. Відмінювання прикметників на -лиций. Особливості відмінкових форм прикметників. Присвійний тип відмінювання.

14. Числівник. Значення числівників як слів, що виражають кількість і порядок предметів при лічбі. Їхні головні граматичні ознаки. Шкільна й наукова традиція в інтерпретації числівника. Відмежування числівників від інших слів з кількісним значенням. Кількісні числівники. Семантичні групи кількісних числівників. Питання про порядкові числівники в лінгвістичній літературі. Характеристика числівників за будовою. Відмінювання кількісних числівників. Відмінювання порядкових числівників. Синтаксичні функції кількісних та порядкових числівників. Зв'язок кількісних числівників з іменниками.

15. Категорія відмінка у числівниках. Типи відмінювання числівників. Морфологічні особливості окремих числівників.

16. Займенник. Різні підходи до частиномовного статусу займенникових слів. Займенники як дейктичні слова. Групи займенників за значенням, їхні семантико-граматичні особливості.

17. Розряди займенників за співвідношенням х іншими частинами мови. Відмінювання і правопис займенників різних граматичних груп.

18. Дієслово як частина мови. Семантичні, граматичні та синтаксичні властивості дієслова. Обсяг дієслівної семантики. Предикативні і непередикативні форми дієслова. Дві основи дієслова. Формотворення від обох основ.

19. Граматична категорія виду. Вид як класифікаційна семантична граматична категорія. Аспектуальні значення дієслів. Вид і парадигма дієслова. Утворення дієслів ДВ і НДВ. Ступені видотворення. Результати перфективації та імперфективації. Поняття видової пари. Семантичні типи видових опозицій. Вид та значення дієслова. Причини видової співвіднесеності / неспіввіднесеності. Одновидові дієслова.

20. Перехідні і неперехідні дієслова. Перехідність/неперехідність як морфолого-синтаксична категорія. Зв'язок категорії перехідності / неперехідності з дієслівною категорією стану.

21. Дієслівна категорія стану. Категорія стану. Станові форми дієслів. Уживання пасивних конструкцій. Зворотні дієслова. Значення і функції постфікса -ся, його багатозначність Категорія способу. Морфологічна категорія способу. Утворення і значення форм. Граматична категорія особи як словозмінна категорія, що характеризує учасників повідомлюваного факту щодо учасників факту повідомлення.

22. Час як словозмінна категорія, що характеризує відношення дії до моменту мовлення. Система часових форм, їх творення та значення. Локалізовані і нелокалізовані форми часу. Транспозиція форм. Пряме й переносне вживання способових і часових форм.

23. Невласне дієслівні граматичні категорії. Категорія особи, роду, числа. Безособові дієслова.

24. Парадигматика дієслова. Структурні класи дієслова.

25. Дієприкметник як особлива форма дієслова. Творення форм дієприкметників. Вид та перехідність як фактори, що впливають на творення дієприкметників. Особливості морфологічних категорій часу і стану дієприкметників.

26. Дієприслівник як особлива дієслівна словоформа. Творення дієприслівників.

27. Категоріальне значення, синтаксичні зв'язки та функції, незмінюваність прислівників. Означальні і обставинні прислівники і їхня класифікація. Ступені порівняння якісних прислівників. Поняття про передикативні прислівники (категорія стану) та модальні слова.

28. Особливості службових частин мови. Прийменник як службова частина мови. Граматична й семантична специфіка прийменників. Основні класифікації прийменників.

29. Сполучник. Розряди сполучників за значенням.

30. Частка як службова частина мови. Формотвірні й модальні частки.

31. Вигук. Граматичні й семантичні особливості вигуків. Розряди вигуків.

СИНТАКСИС

1. Словосполучення як синтаксична одиниця, їхні типи за структурою. Семантико-синтаксичні відношення та синтаксичні зв'язки в підрядних словосполученнях. Семантико-синтаксичні відношення в сурядних словосполученнях.

2. Основні ознаки речення як синтаксичної одиниці. Типи модальностей речень. Класифікація речень. Типи речень за метою висловлювання та емоційним забарвленням. Актуальне членування речення.

3. Загальне поняття про головні члени речення. Типи підметів та способи їх вираження. Типи присудків, способи їх вираження. Складні випадки координації підмета і присудка.

4. Загальне поняття про другорядні члени речення. Означення як другорядний член речення, його різновиди та способи вираження; прикладка. Додаток як член речення та його різновиди, способи вираження. Семантика обставин, основні способи вираження.

5. Типи односкладних речень, особливості їхньої семантики та способів вираження головних членів.

6. Поняття про неповні речення та їх класифікація.

7. Загальне поняття про просте ускладнене речення. Поняття про однорідність. Однорідні члени речення: сполучники сурядності, смислові відношення, розділові знаки. Однорідні й неоднорідні означення.

8. Поняття про відокремлення як синтаксичне явище. Відокремлені узгоджені й неузгоджені означення. Відокремлені прикладки. Відокремлення обставин. Питання про речення з відокремленими додатками. Відокремлені уточнювальні члени речення.

9. Синтаксично ізольовані частини речення. Семантичні групи вставних слів, словосполучень і речень. Речення зі вставленими компонентами. Звертання й вокативні речення.

10. Загальне поняття про складне речення. Структурні типи складних речень.

11. Характеристика складносурядного речення: засоби зв'язку й семантичні відношення між предикативними частинами. Розділові знаки між частинами складносурядних речень.

12. Складнопідрядне речення: засоби зв'язку головної та підрядної частин. Основні принципи класифікації складнопідрядних речень. Структурно-семантична класифікація складнопідрядних речень. Різновиди складнопідрядних речень ускладненого типу.

13. Питання про безсполучникові складні речення. Безсполучникові складні речення з однотипними й різнотипними частинами. Безсполучникове складне речення ускладненого типу.

14. Складне синтаксичне ціле (надфразна єдність) як одиниця синтаксису. структурні типи складних синтаксичних цілих, засоби зв'язку між реченнями в них.

15. Принципи української пунктуації. Система розділових знаків української мови.

СТИЛІСТИКА

1. Поняття функціонального стилю. Функціонально-стильова диференціація сучасної української літературної мови, взаємовплив стилів.

2. Принципи і прийоми використання багатозначних слів у різних стилях. Класифікація тропів.

3. Стилiстичне використання лексики й фразеології. Трансформація фразеологізмів як стилістичний прийом.

4. Стилiстичні фігури та їхні види. Фонетичні засоби увиразнення мовлення.

ІСТОРИЧНА ГРАМАТИКА

1. Питання походження української мови та її назви. Основні періоди розвитку української мови (за Ю. Шевельовим). Фонетичні риси української мови як окремої слов'янської мови.

2. Основні пізньопраслов'янські та протоукраїнські фонетичні зміни (зміни задньоязикових *g, *k, *x у сполучі з голосним переднього ряду; зміни приголосних у сполучі з *j; деназалізація носових голосних тощо).

3. Звукові зміни, зумовлені занепадом [ъ] і [ь] (у системі голосних і приголосних).

4. Зміни, не пов'язані із занепадом редукованих (у системі голосних і приголосних).

5. Загальний огляд частин мови в староукраїнській мові.

6. Історія іменника в староукраїнській мові (категорії іменника; поділ на відміни; шляхи утворення відмінкових форм іменників; доля форм двоїни у сучасній мові).

7. Історія займенника в українській мові. Загальна характеристика староукраїнських займенників. Розряди займенників та особливості їх відмінювання. Історія окремих займенників в українській мові.

8. Історія прикметника в українській мові. Виділення прикметника в окрему частину мови. Історія коротких прикметників в українській мові. Історія повних прикметників в українській мові.

9. Історія числівника в українській мові. Загальна характеристика староукраїнських числівників. Розряди числівників та особливості їх відмінювання.

10. Історія дієслова в українській мові. Дві основи дієслова. Класи дієслів. Час і спосіб дієслова. Іменні форми дієслова.

11. Історія прислівника в українській мові. Характеристика й історія розрядів прислівників (відзайменникові, відіменні, віддієслівні прислівники; прислівники, утворені з кількох основ чи слів).

12. Історія службових частин мови в українській мові. Класифікації й характеристика староукраїнських прийменників, сполучників, часток.

13. Історія вигука в українській мові. Склад, походження та значення староукраїнських вигуків: коротка характеристика.

14. Головні і другорядні члени речення в історії української мови.

15. Типи речень в історії української мови.

16. Особливості порядку слів в староукраїнському реченні. Давальний самостійний зворот як окремий випадок ускладнення староукраїнського речення.

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

1. Предмет, мета й завдання курсу історії української літературної мови. Джерела вивчення курсу.

2. Наукові концепції походження української мови як мови етносу. Теорії виникнення української літературної мови.

3. Критерії періодизації історії української літературної мови. Дискусійні питання періодизації. Періодизація Ю. Шевельова. Рекомендована періодизація.

4. Соціогуманітарні процеси в Русі. Поява писемної мови з прийняттям християнства. Поширення грамотності.

5. Концепції науковців щодо мовної ситуації в Київській Русі. Книжно-писемна мова в Київській Русі: особливості розвитку, функції, пам'ятки.

6. Літературна мова другої пол. XIV – першої пол. XVI ст. Суспільно-політичні умови розвитку української літературної мови. «Руська мова»: варіанти, функції, пам'ятки.

7. Літературна мова другої пол. XVI – сер. XVII ст. Суспільно-політичні умови розвитку української літературної мови. «Проста мова»: причини появи, функції, пам'ятки. Мовна ситуація на українських землях. Значення виникнення книгодрукування. Кодифікування простої мови. Розвиток шкільної і вищої освіти.

8. Літературна мова другої пол. XVII ст. – к. XVIII ст. Суспільно-політичні умови розвитку української літературної мови. Мовна ситуація на українських землях. Стилї і жанри літературної мови. Причини занепаду простої мови.

9. Становлення нової української літературної мови (кінець XVIII – 40-і рр. XIX ст.). Суспільно-політичні умови розвитку української літературної мови. Значення «Енеїди» І. Котляревського. Мовна творчість поетів-романтиків. «Русалка Дністровая». Мовна творчість Т. Шевченка, її значення. Кодифікування нової української літературної мови. Мовна полеміка щодо української мови.

10. Літературна мова другої пол. XIX – поч. XX ст. Суспільно-політичні умови розвитку української літературної мови. Особливості українського мовно-літературного процесу в Російській імперії та Австро-Угорщині. Мовні полеміки щодо української мови. Мовотворчість письменників.

11. Літературна мова з 20-х рр. XX ст. до сьогодні. Суспільно-політичні умови розвитку української літературної мови. Мовна політика та мовне планування в Україні як підґрунтя виділення трьох періодів в українському мовно-літературному процесі в цей проміжок часу. «Українізація» і її значення. Радянська теорія «злиття націй і їхніх мов». Посттоталітарний період розвитку української літературної мови. Розвиток стилів та кодифікування української літературної мови в кожному з трьох періодів.

ДІАЛЕКТОЛОГІЯ

1. «Українська діалектологія» в системі мовознавчих дисциплін.

2. Зв'язок діалектології з історією мови.

3. Зв'язок діалектології з історією.
4. Зв'язок діалектології з етнографією.
5. Зв'язок діалектології з викладанням мови у школі.
6. Зв'язок діалектології з літературознавством і викладанням літератури в школі.
7. Територіальні та соціальні діалекти.
8. Основні територіально-мовленнєві одиниці (наріччя, або діалектна група, діалект, говір, говірка, ідіолект).
9. Безпосередні спостереження діалектолога як найнадійніше джерело вивчення говорів української мови.
10. Роль етнографічних та фольклорних матеріалів у дослідженнях із діалектології.
11. Синхронний та діахронний аспекти описового дослідження говорів.
12. Лінгвогеографічний метод дослідження українських діалектів. Лінгвістичні атласи української мови.
13. Фонетична транскрипція як основний засіб фіксування діалектних текстів.
14. Основні джерела та методи дослідження українських діалектів.
15. Походження української мови та її територіальних діалектів.
16. Діалекти і літературна мова. Узаємодія загальнонаціональної мови з її діалектами на різних етапах розвитку.
17. Формування української літературної мови на народній основі, східноукраїнський та західноукраїнський її різновиди.
18. Перші спроби характеристики і класифікації територіальних діалектів української мови.
19. Класифікація К. Михальчука. Сучасний поділ діалектів на менші територіально-мовленнєві утворення.
20. Проблема функціонування діалектних елементів у структурі художніх творів (їх роль, основні стилістичні функції).
21. Загальна характеристика українського діалектного вокалізму.
22. Загальна характеристика українського діалектного консонантизму.
23. Загальна характеристика південно-східного наріччя української мови.
24. Середньонаддніпрянський діалект як основа української літературної мови.
25. Найвиразніші фонетичні та морфологічні риси середньонаддніпрянського діалекту.
26. Найвиразніші фонетичні та морфологічні риси слобожанських говірок.
27. Особливості північного (поліського) наріччя. Поділ поліської діалектної групи на менші територіально-мовленнєві утворення. Поділ наріччя на менші територіально-мовленнєві утворення.
28. Основні фонетичні та морфологічні риси південно-західного наріччя.
29. Найважливіші фонетичні й морфологічні риси карпатської діалектної групи.
30. Загальна характеристика найвиразніших синтаксичних особливостей українських діалектів.
31. Діалектне явище (діалектна риса).
32. Основні лексико-семантичні особливості говорів української мови.
33. Склад української діалектної лексики з погляду її походження.
34. Діалектна лексикографія і фразеографія.
35. Методи збирання діалектного матеріалу.

ЛІТЕРАТУРА

ФОНЕТИКА. ФОНОЛОГІЯ. ОРФОЕПІЯ. ОРФОГРАФІЯ

Основна література

1. Бурлака Т.К., Горпинич В. О., Дудик П.С. Українська мова. Ч. 1. Київ : Вища школа, 1993. 415 с.
2. Винницький В. М. Акцентуаційні етюди Жовкля : Місіонер, 2004. 281 с.
3. Доленко М. Т., Дацюк І. І., Кащук А. Г. Сучасна українська мова. Київ : Вища школа, 1987. 351 с.
4. Жовтобрюх М. А., Кулик Б. М. Курс сучасної української літературної мови. Т. 1. Київ : Вища школа, 1972. 402 с.
5. Завдання для практичних робіт із сучасної української мови (Фонетика. Орфоепія. Графіка. Орфографія): Навчально-методичний посібник для студентів І курсу філологічного факультету / укл. : І. М. Літвінова, Н. П. Ращупкіна, Л. Г. Савченко. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. 68 с.
6. Карпенко Ю. О. Фонетика і фонологія сучасної української літературної мови. Одеса, 1996. 234 с.
7. Курс сучасної української літературної мови / За заг. ред. акад. Л. А. Булаховського. Т.1. Київ : Радянська школа, 1951. 519 с.
8. Сучасна українська літературна мова: Вступ. Фонетика / За заг. ред. акад. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1969. 435 с.
9. Сучасна українська літературна мова. Київ : Вища школа, 1997. 493 с.
10. Сучасна українська літературна мова. Київ : Вища школа, 2000. 430 с.
11. Сучасна українська літературна мова / За ред. М. Я. Плющ. Київ : Вища школа, 1994. 414 с.
12. Пономарів О. Д., Різун В. В., Шевченко Л. Ю. Сучасна українська мова. К. : Либідь, 2001. 400 с.
13. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія К. : Вища школа, 1981. 183 с.
14. Шерех Ю. Так нас навчали правильних проізношеній. Триптих про мову : Шевельов Ю. В. Поза книжками і з книжок. К. : Вид-во Час. 1998. 456 с.
15. Шерех Ю. Пороги й Запоріжжя. Література. Мистецтво. Ідеологія: У 3-х томах. Т. 1. Харків, 1998. С. 203–249.

Допоміжна

16. Асїїв Л. Фонетика і фонологія української мови. Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. Львів, 2015. 360 с.
17. Багмут А. Й. Сучасна мовленнєва діяльність : Загальна та експериментальна фонетика. К., 2001. С.143–145.
18. Білик О. П. Практикум з української мови. К. : Вища школа, 1970. 128 с.
19. Брицина О. І. Сучасна українська літературна мова: Збірник вправ. Київ: Вища школа, 1977. 362 с.
20. Доридор Г. К., Козленко І. В. Українська мова: Практикум. Київ, 2003. 172 с.
21. Дрюченко О. Я. Голосні звуки: Terra Incognita. Харків : Курсор, 2014. 445 с.
22. Козачук Г.О., Шкуратяна Н. Г. Практичний курс української мови: Навчальний посібник. Київ: Вища школа, 1993. 367 с.
23. Наєнко Г. М. Курс лекцій з історії української мови. Фонетика. Київ, 2002. 272 с.
24. Пазяк О. М., Сербенська О. А., Фурдуй М. І., Шевченко Л. Ю. Українська мова: Практикум. Київ: Либідь, 1990. 223 с.
25. Перебийніс В. С. Кількісні та якісні характеристики системи фонем сучасної української літературної мови. Київ, 1970. 134 с.

26. Плющ Н., Бондаренко В. Сучасна українська мова. Орфоепія. Київ, 2008. 164 с.
27. Радван Д. В. Загальнолінгвістична теорія фонем та її розвиток в Україні: Автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2003. 19 с.
28. Тоцька Н. І. Про милозвучність української мови : Загальна та експериментальна фонетика. Київ, 2001. С.235–237.
29. Хоменко Л. М. Функціонування дзвінких і глухих приголосних у сучасній українській літературній мові (в аспекті нормативності вимови) : Загальна та експериментальна фонетика. Київ, 2001. С.238–240.
30. Шевелєва Л. А., Дудка О. О. Українська мова: Універсальний комплексний довідник. Харків: Парус-Друк, 2010. 224 с.

СЕМАНТИКА. ЛЕКСИКОЛОГІЯ. ФРАЗЕОЛОГІЯ. ЛЕКСИКОГРАФІЯ

Основна література

1. Авксентьєв Л.Г. Сучасна українська мова. Фразеологія. Харків. 1983. 137 с.
2. Бевзенко С. П. Історія українського мовознавства: Історія вивчення української мови: навч. посіб. для студ. пед. ін-ів спец. «українська мова та література». Київ: Вища шк., 1991. 231 с.
3. Болтянська Р. І. До питання про розгляд проблеми омонімія/полісемія: Інозем. філологія. 1975. № 38. С. 3–9.
4. Булаховський Л. А. Питання походження української мови: Вибрані праці. В 5-ти т. Київ, 1997. Т. 2. С. 9—216.
5. Ващенко В. С. Слово та його значення: посібник з лексикології. Дніпропетровськ, 1976. 38 с.
6. Ващенко В. С. Українська лексикологія: Семантико-стилістична типологія слів: посіб. для студентів-філологів. Дніпропетровськ: ДДУ, 1979. 127 с.
7. Вступ до порівняльно-історичного вивчення слов'янських мов / За ред. О.С. Мельничука. Київ: Наук. думка; Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні, 1996. 595 с.
8. Дослідження з лексикології та лексикографії: міжвід. зб. Київ: Наук. думка, 1965. 117 с.
9. Горещкий П. Й. Історія української лексикографії. Київ: Рад. шк., 1963. 123 с.
10. Жайворонок В.В. Запозичена лексика в українській мовній картині світу: Мова у слов'янському культурному просторі. Умань, 2002. 412 с.
11. Жоль К. К. Мысль, слово, метафора : Проблемы семантики в философском освещении. Київ: Наук. думка, 1984. 303 с.
12. Звегинцев В. А. Семасиология. 1957. 321 с.
13. Історія української мови: Лексика і фразеологія. Укл. В. М. Русанівський, В. О. Винник, В. Й. Горобець та ін. Київ: Наук. думка, 1983. 743 с.
14. Ковтюх С. Л. Сучасна українська літературна мова (Вступ. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія) : навчально-методичний посібник. Кіровоград, 2011. 232 с.
15. Лексикологія сучасної української літературної мови (Практикум): Навчально-методичний посібник для студентів I курсу філологічного факультету / Іван Ціхоцький, Оксана Левчук. Львів, 2014. 258 с.
16. Лисиченко Л. А. Лексикологія сучасної української мови (Семантична структура слова). Харків: Вид-во Харк. ун-ту, 1977. 113 с.
17. Лисиченко Л. А. Лексико-семантична система української мови. Харків: ХДПУ ім. Г. С. Сковороди, 1997. 132 с.
18. Малаховский Л. В. Теория лексической и грамматической омонимии. 1990. 239 с.
19. Манакин В.Н. Сопоставительная лексикология. Київ: Знання, 2004. 326 с.
20. Мейе А. Введение в сравнительное изучение индоевропейских языков. 1938. 510 с.
21. Познанська В. Д. Лексикологія сучасної української мови: Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія: навч. посібник. Вінниця: ДонНУ, 2016. 122 с.

22. Русанівський В. М. Закономірності розвитку значення слова : Укр. мова і літ. в шк. 1981. № 4. С. 27–36.
23. Русанівський В. М. Семантичні процеси розвитку української лексики. Історія української мови: Лексика і фразеологія. Київ, 1983. С. 660–715.
24. Русанівський В. М. Структура лексичної і граматичної семантики. Київ: Наук. думка, 1988. 240 с.
25. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : [підручник]. Полтава: Довкілля. Київ, 2008. 712 с.
26. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля. Київ, 2010. 844 с.
27. Скрипник Л.Г. Фразеологія української мови. Київ: Наук. думка, 1973. 279 с.
28. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг. К.: Критика, 2005. 463 с.
29. Сучасна українська літературна мова: Лексика і фразеологія / За заг. ред. академіка І. К. Білодіда. Київ: Наук. думка, 1973. 438 с.
30. Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика: підручник / А.К.Мойсієнко, О.В.Бас-Кононенко, В.В. Берковець та ін.; за ред. А.К. Мойсієнка; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. Київ: Знання, 2013. 270 с.
31. Сучасна українська літературна мова : підруч. / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; за ред. А. П. Грищенка. Київ: Вища шк., 2002. 439 с.
32. Тараненко А. А. Языковая семантика в ее динамических аспектах (Основные семантические процессы). Київ: Наук. думка, 1989. 254 с.
33. Українська мова: Енциклопедія / [ред. кол. : В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови), М. П. Зяблюк та ін.]. Київ: Укр. енцикл., 2000. 752 с.
34. Уфимцева А. А. Слово в лексико-семантической системе языка. 1968. 272 с.
35. Філон М.І., Хомік О.Є. Сучасна українська мова. Лексикологія: навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. У двох частинах. Частина 1. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010. 220 с.
36. Фразеологія сучасної української мови: посібник / В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко; М-во освіти і науки України, Луган. нац. пед. ун-т ім. Т. Шевченка. Луганськ: Альма-матер, 2005. 399 с.
37. Чабаненко В. А. Основи мовної експресії. Київ: Вища школа, 1984. 167 с.
38. Штерн І. Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики: Енциклопедичний словник для фахівців з теоретичних гуманітарних дисциплін та гуманітарної інформатики. Київ: Арт. Ек., 1998. 336 с.
39. Языковая номинация (Виды наименований. 1977. 359 с.

Допоміжна література

1. Березин Ф. М. История лингвистических учений : учеб. для филол. спец. вузов. 1984. 319 с.
2. Білоноженко В.М., Гнатюк І.С. Функціонування та лексикографічна розробка українських фразеологізмів. Київ: Наук. думка, 1989. 156 с.
3. [http://www.inmo.org.ua/assets/files/lib/Bilonozhenko%20V.%20Funktsionuvannia%20ta%20leksykohrafichna%20rozrobka%20ukr.%20frazeholohizmiv%20\(1989\).pdf](http://www.inmo.org.ua/assets/files/lib/Bilonozhenko%20V.%20Funktsionuvannia%20ta%20leksykohrafichna%20rozrobka%20ukr.%20frazeholohizmiv%20(1989).pdf)
4. Вайнрайх У. Языковые контакты: Состояние и проблемы исследования; [ред. О.М. Логвиненко]. Київ: Вища школа, Издательство при КГУ, 1979. 262 с.
5. Гусев С. С. Наука и метафора. 1984. 152 с.
6. Великорода В.Б. Механізми поповнення евфемістичної лексики : Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 9. Сучасні тенденції 44 розвитку мов / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. К.: НПУ, 2009. Вип. 4: До 175-річчя НПУ ім. М. П. Драгоманова. С. 212–217.
7. Кочерган М. П. Слово і контекст (Лексична сполучуваність і значення слова). Львів: Вища шк., 1980. 184 с.
8. Москаленко А. А. Лексика української літературної мови другої половини ХІХ – початку ХХ ст. [конспект лекцій із спецкурсу]. Одеса, 1969. 92 с.

9. Муромцева О. Г. Розвиток лексики української мови в другій половині XIX – на початку XX ст. Харків: Вища шк., 1985. 152 с.
10. Непокупний А.П. Балтійські родичі слов'ян. Київ: Наук. думка, 1979. 183 с.
- Никитин М. В. Лексическое значение слова : (Структура и комбинаторика). Москва: Высш. шк., 1983. 127 с.
11. Никитин М. В. Основы лингвистической теории значения. 1988. 165 с.
12. Очерки по сравнительной семасиологии германских, балтийских и славянских языков / А.П. Непокупный, Н.Н. Быховец, В.А. Пономаренко и др. Київ: Довіра, 2005. 367 с.
13. Складеревская Г. Н. Метафора в системе языка. Санктпетербург: Наука, 1993. 150 с.
14. Соколовская Ж. П. Проблемы системного описания лексической семантики. – Київ: Наук. думка, 1990. 184 с.
15. Стишов О. А. Динаміка лексичного складу сучасної української мови. Лексикологія. Лексикографія: навч. посіб. Біла Церква: «Авторитет», 2019. 198 с.
16. Харченко А. П. Переносные значения слова. 1989. 197 с.

Словники

1. Бенвенист Э. Словарь индоевропейских социальных терминов. 1995. 456 с.
2. Гринчишин Д. Г. Словник паронімів української мови. Київ: Рад. шк., 1986. 221 с.
3. Гринчишин Д., Чікало М. Словник української мови XVI – I пол. XVII ст. Львів, 1994. 239 с.
4. Демська О.. Кульчицький І. Словник омонімів української мови. Львів: Фенікс, 1996. 224 с.
5. Деркач М. П. Короткий словник синонімів української мови. Львів–Краків–Париж: Просвіта, 1993. 209 с.
6. Етимологічний словник української мови. Т. 1–5. Київ: Наук. думка, 1982– 1985.
7. Інверсійний словник української мови / Уклад.: С. П. Бевзенко, О. І. Бондар, З.І. Волосевич та ін. Київ: Наук. думка, 1985. 812 с.
8. Історичний словник українського язика / За ред. Є. Тимченка. Харків, К., 1930–1932. – Т. 1. Вип. 1–2.
9. Калашник В. С., Колоїз Ж. Словник фразеологічних антонімів української мови. Вид. 3-є, доп. Київ: Довіра, 2006. 349 с.
10. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. Київ: Кобза, 1993. 472 с.
11. Коломієць М. П., Регушевський Є.С. Словник фразеологічних синонімів Київ: Рад. шк., 1988. 200 с.
12. Мазурик Д. Нове в українській лексиці: Словник-довідник. Львів: Світ, 2002. 231 с.
13. Перший словник українського молодіжного сленгу / Уклад. С. Пиркало. Київ, 1999.
14. Полюга Л. М. Словник антонімів. Київ: Рад. шк., 1987. 173 с.
15. Сахно І. П., Сахно М.М. Словник сполучуваності української мови. Дніпропетровськ: ДДУ, 1999. 540 с.
16. Скрипник Л. Г., Дзятківська Н.П. Власні імена людей. Київ: Наук. думка, 1996. 335 с.
17. Словарь української мови: у 4-х томах / Упорядкував з додатком власного матеріалу Б. Грінченко. Київ: Наук. думка, 1996.
18. Словник антонімів української мови / За ред. Л. С. Паламарчука. 2-е вид, доп. й випр. Київ: Довіра, 2001. 275 с.
19. Словник епітетів української мови / За ред. Л. О. Пустовіт. Київ: Довіра, 1998. 431 с.
20. Словник іншомовних слів / За ред. О. С. Мельничука. Вид. 2-е, випр. і доп. Київ: Головна редакція ЦРЕ, 1985. 570 с.

21. Словник іншомовних слів / Уклад. Л. О. Пустовіт та ін. К.: Довіра, 2000. 1018 с.
22. Словник синонімів української мови: у 2-х томах / А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін. Київ: Наук. думка, 2001.
23. Словник староукраїнської мови XIV–XV ст.: у 2-х томах / Редкол.: Д.Г.Гринчишин, Л. Л. Гумецька (голова), І. М. Керницький. Київ: Наук. думка, 1977–1978.
24. Словник сучасного українського сленгу / Упор. Т. М. Кондратюк. Харків: Фоліо, 2006. 350 с.
25. Словник українських синонімічних гнізд / За ред. А. М. Поповського. Дніпропетровськ: Січ, 2000. 424 с.
26. Словник української мови: в 11 томах. Київ: Наук. думка, 1970–1980.
27. Ставицька Л. Короткий словник жаргонної лексики української мови. Київ: Критика, 2003. 336 с.
28. Удовиченко Г. М. Фразеологічний словник української мови: у 2-х томах. Київ: Наук. думка, 1984.
29. Фразеологічний словник української мови: у 2-х томах / Укл. В. М. Білоноженко, В. О. Винник, І. С. Гнатюк. К.: Наук. думка, 1999. 984 с.
30. Частотний словник сучасної української художньої прози: у 2-х томах / Редкол.: (голова) В. С. Перебийніс; редкол.: Н. П. Дарчук, В. І. Критська, М. П. Муравицька, Л. В. Орлова. Київ: Наук. думка, 1981.
31. Чучка П. Прізвища закарпатських українців: Історико-етимологічний словник. Львів: Світ, 2005. 704 с.
32. Щур І. І. Словник комп'ютерного сленгу української мови. Київ, 2006. 144 с.
33. Янко М. Т. Топонімічний словник України: Словник-довідник. Київ: Знання, 1998. 432 с.
34. Яременко В. Новий тлумачний словник сучасної української мови. К.: Аконіт, 1998.

ІСТОРІЯ МОВИ

1. Бевзенко С. П. Історія українського мовознавства : Історія вивчення української мови : навч. посіб. для студ. пед. ін-ів спец. «українська мова та література». Київ : Вища шк., 1991. 231 с.
2. Болтянська Р. І. До питання про розгляд проблеми омонімія/полісемія : Інозем. філологія. 1975. № 38. С. 3—9.
3. Булаховський Л. А. Из жизни омонимов : русская речь. 1928. Вып 3. С. 47—60.
4. Булаховський Л. А. Питання походження української мови : Вибрані праці. В 5-ти т. Київ, 1997. Т. 2. С. 9—216.
5. Ващенко В. С. Слово та його значення : посібник з лексикології. Дніпропетровськ, 1976. 38 с.
6. Ващенко В. С. Українська лексикологія : Семантико-стилістична типологія слів : посіб. для студентів-філологів. Дніпропетровськ : ДДУ, 1979. 127 с.
7. Волох О. Т. Лексикологія. Лексикографія. Фразеологія : Сучасна українська літературна мова : Вступ. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Словотвір. Київ, 1986. С. 130—182.
8. Вступ до порівняльно-історичного вивчення слов'янських мов / За ред. О.С. Мельничука. Київ: Наук. думка; Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні, 1996. 595 с.
9. Гинзбург Е. Л. Конструкции полисемии в русском языке : Таксономия и метонимия. 1985. 223 с.
10. Дослідження з лексикології та лексикографії : міжвід. зб. Київ: Наук. думка, 1965. 117 с.
11. Жайворонок В.В. Запозичена лексика в українській мовній картині світу : Мова у слов'янському культурному просторі. Умань, 2002. 412 с.
12. Жоль К. К. Мысль, слово, метафора : Проблемы семантики в философском освещении. Київ: Наук. думка, 1984. — 303 с.

13. Звегинцев В. А. Семасиология. 1957. 321 с.
14. Історія української мови: Лексика і фразеологія. Укл. В. М. Русанівський, В. О. Винник, В. Й. Горобець та ін. Київ: Наук. думка, 1983. 743 с.
15. Лисиченко Л. А. Лексикологія сучасної української мови (Семантична структура слова). Харків: Вид-во Харк. ун-ту, 1977. 113 с.
16. Лисиченко Л. А. Лексико-семантична система української мови. Харків: ХДПУ ім. Г. С. Сковороди, 1997. 132 с.
17. Малаховский Л. В. Теория лексической и грамматической омонимии. 1990. 239 с.
18. Манакин В.Н. Сопоставительная лексикология. Київ: Знання, 2004. 326 с.
19. Мейе А. Введение в сравнительное изучение индоевропейских языков. 1938. 510 с.
20. Русанівський В. М. Закономірності розвитку значення слова: Укр. мова і літ. в шк. 1981. № 4. С. 27—36.
21. Русанівський В. М. Семантичні процеси розвитку української лексики. Історія української мови : Лексика і фразеологія. Київ, 1983. С. 660—715.
22. Русанівський В. М. Структура лексичної і граматичної семантики. Київ: Наук. думка, 1988. 240 с.
23. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : [підручник]. Полтава: Довкілля. Київ, 2008. 712 с.
24. Сучасна українська літературна мова: Лексика і фразеологія / За заг. ред. академіка І. К. Білодіда. Київ: Наук. думка, 1973. 438 с.
25. Тараненко А. А. Языковая семантика в ее динамических аспектах (Основные семантические процессы). Київ: Наук. думка, 1989. 254 с.
26. Українська мова: Енциклопедія / [ред. кол. : В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови), М. П. Зяблюк та ін.]. Київ: Укр. енцикл., 2000. 752 с.
27. Уфимцева А. А. Слово в лексико-семантической системе языка. 1968. 272 с.
28. Языковая номинация (Виды наименований). 1977. 359 с.

Допоміжна література

29. Бенвенист Э. Словарь индоевропейских социальных терминов. 1995. 456 с.
30. Березин Ф. М. История лингвистических учений : учеб. для филол. спец. вузов. 1984. 319 с.
31. Вайнрайх У. Языковые контакты: Состояние и проблемы исследования; [ред. О.М. Логвиненко]. Київ: Вища школа, Издательство при КГУ, 1979. 262 с.
32. Гулый К. В. К вопросу об изучении метафоры (лингвистические аспекты): Вісн. Харк. ун-ту. 1986. №284 : Т. Г. Шевченко. Питання мовознавства і літературознавства. С. 99—107.
33. Гусев С. С. Наука и метафора. 1984. 152 с.
34. Задорожный М. И. О границах полисемии и омонимии. 1971. 163 с.
35. Кочерган М. П. Слово і контекст (Лексична сполучуваність і значення слова). Львів: Вища шк., 1980. 184 с.
36. Критенко А. П. Тематичні групи слів і омонімія: Слов'ян. мовознавство. Київ, 1962. Т. 4. С. 198—211.
37. Москаленко А. А. Лексика української літературної мови другої половини ХІХ — початку ХХ ст. [конспект лекцій із спецкурсу]. Одеса, 1969. 92 с.
38. Муромцева О. Г. Розвиток лексики української мови в другій половині ХІХ — на початку ХХ ст. Харків: Вища шк., 1985. 152 с.
39. Непокупний А.П. Балтійські родичі слов'ян. Київ: Наук. думка, 1979. 183 с.
40. Никитин М. В. Лексическое значение слова : (Структура и комбинаторика). 1983. 127 с.
41. Никитин М. В. Основы лингвистической теории значения. 1988. 165 с.

42. Очерки по сравнительной семасиологии германских, балтийских и славянских языков / А.П. Непокупный, Н.Н. Быховец, В.А. Пономаренко и др. Київ: Довіра, 2005. 367 с.
43. Скляревская Г. Н. Метафора в системе языка. 1993. 150 с.
44. Соколовская Ж. П. Проблемы системного описания лексической семантики. – Київ: Наук. думка, 1990. 184 с.
45. Филин Ф.П. Происхождение русского, украинского и белорусского языков [Историко-диалектологический очерк]. 1972. 654 с.
46. Финин Ф.П. Образование языка восточных славян. 1962. 293 с.
47. Харченко А. П. Переносные значения слова. 1989. 197 с.

ФОНЕТИКА. ФОНОЛОГІЯ. ОРФОЕПІЯ. ОРФОГРАФІЯ

Основна література

1. Бурлака Т.К. Горпинич В. О., Дудик П.С. Українська мова. Ч. 1. Київ: Вища школа, 1993. 415 с.
2. Винницький В. М. Акцентуаційні етюди Жовкля: Місіонер, 2004. 281 с.
3. Винницький В. М. Наголос у сучасній українській мові. Київ: Радянська школа, 1984. 159 с.
4. Доленко М. Т., Дацюк І. І., Кашук А. Г. Сучасна українська мова. Київ: Вища школа, 1987. 351 с.
5. Жовтобрюх М. А., Кулик Б. М Курс сучасної української літературної мови. Т.1. Київ: Вища школа, 1972. 402 с.
6. Завдання для практичних робіт із сучасної української мови (Фонетика. Орфоепія. Графіка. Орфографія): Навчально-методичний посібник для студентів І курсу філологічного факультету / укл. : І. М. Літвінова, Н. П. Рашупкіна, Л. Г. Савченко. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. 68 с.
7. Івченко М. П. Сучасна українська літературна мови. Київ: Вид-во Київського ун-ту, 1960. 592 с.
8. Карпенко Ю. О. Фонетика і фонологія сучасної української літературної мови. Одеса, 1996. 234 с.
9. Курс сучасної української літературної мови. / За заг. ред. акад. Л. А. Булаховського. Т.1. Київ: Радянська школа, 1951. 519 с.
10. Сучасна українська літературна мова: Вступ. Фонетика / За заг. ред. акад. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1969. 435 с.
11. Сучасна українська літературна мова. Київ: Вища школа, 1997. 493 с.
12. Сучасна українська літературна мова. Київ: Вища школа, 2000. 430 с.
13. Сучасна українська літературна мова / За ред. М. Я. Плющ. Київ: Вища школа, 1994. 414 с.
14. Сучасна українська мова / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко. Київ: Либідь, 2001. – 400 с.
15. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія / Н. І. Тоцька. – К. : Вища школа, 1981. – 183 с.
16. Шерех Ю. Так нас навчали правильних проізношень. Триптих про мову : Шерех Ю. Пороги й Запоріжжя. Література. Мистецтво. Ідеологія: У 3-х томах. Т. 1. Харків, 1998. С. 203–249.

Допоміжна

1. Асіїв Л. Фонетика і фонологія української мови. Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. Львів, 2015. 360 с.
2. Багмут А. Й. Сучасна мовленнєва діяльність : Загальна та експериментальна фонетика. Київ, 2001. С.143–145.
3. Білик О. П. Практикум з української мови. Київ: Вища школа, 1970. 128 с.
4. Брицина О. І. Сучасна українська літературна мова: Збірник вправ. Київ: Вища школа, 1977. 362 с.

5. Доридор Г. К. Українська мова: Практикум І. В. Козленко. – К., 2003. – 172 с.
6. Дрюченко О. Я. Голосні звуки: Terra Incognita / О. Я. Дрюченко. – Харків : Курсор, 2014. – 445 с.
7. Загальна та експериментальна фонетика: Збірник наукових праць і матеріалів. – К. : Видавничий дім «Соборна Україна», 2001. – 320 с.
8. Козачук Г.О. Практичний курс української мови: Навчальний посібник / Г. О. Козачук, Н. Г. Шкурятяна. – К. : Вища школа, 1993. – 367 с.
9. Матвіяс І. Варіанти наголошування слів і їх форм в українській мові / І. Матвіяс // Культура слова. – 2006. – Вип. 66–67. – С. 91–98
10. Наєнко Г. М. Курс лекцій з історії української мови. Фонетика / Г. М. Матвіяс. – К., 2002. – 272 с.
11. Пазяк О. М. Українська мова: Практикум / О. М. Пазяк, О. А. Сербенська, М. І. Фурдуй, Л. Ю. Шевченко. – К. : Либідь, 1990. – 223 с.
12. Перебийніс В. С. Кількісні та якісні характеристики системи фонем сучасної української літературної мови / В. С. Перебийніс. – К., 1970. – 134 с.
- Плющ Н. Сучасна українська мова. Орфоепія / Н. Плющ, В. Бондаренко. – К., 2008. – 164 с.
14. Радван Д. В. Загальнолінгвістична теорія фонем та її розвиток в Україні: Автореф. дис. ... канд. філол. Наук / Д. В. Радван. – К., 2003. – 19 с.
15. Тоцька Н. І. Вправи з сучасної української літературної мови / Н. І. Тоцька. – К. : Радянська школа, 1969. – 143 с.
16. Тоцька Н. І. Про милозвучність української мови / Н. І. Тоцька // Загальна та експериментальна фонетика. – К., 2001. – С. 235–237
17. Хоменко Л. М. Функціонування дзвінких і глухих приголосних у сучасній українській літературній мові (в аспекті нормативності вимови) / Л. М. Хоменко // Загальна та експериментальна фонетика. – К., 2001. – С. 238–240
18. Черес В. Ф. И чи І?: неподолана фонетико-правописна дилема україно письменних неофітів / В. Ф. Черес // Загальна та експериментальна фонетика. – К., 2001. – С. 240–242
19. Шевелева Л. А. Українська мова: Універсальний комплексний довідник / Л. А. Шевелева, О. О. Дудка. – Харків : Парус-Друк, 2010. – 224 с.
20. Ющук І. Наукові засади вивчення фонетики у школі / І. Ющук // Дивослово. – 2007. – № 10. – С. 8–13

СЛОВОТВІР. МОРФЕМІКА

Основна література

1. Азарова Л.Є. Складні слова в українській мові: структура, семантика, концепція “золотої” пропорції / Л.Є. Азарова. – Вінниця: Універсум, 2002. – 222 с.
3. Арутюнова Н.Д. Очерки по словообразованию в современном испанском языке., 1961. 151 с.
4. Безпояско О.К., Городенська К.Г. Морфеміка української мови. Київ: Наукова думка 1987. 211 с.
5. Білоусенко П.І. Історія суфіксальної системи українського іменника (назви осіб чоловічого роду). Київ: КДПУ, 1993. 215 с.
6. Білоусенко П. І., Іншакова Є. О., Качайло К. А., Меркулова О. В., Стовбур Л. М. Нариси з історії українського словотворення (іменникові конфікси). Запоріжжя Кривий Ріг, 2010. 480 с.
7. Быкова Л.А. Современный русский язык. Морфемика и словообразование. Харьков: Вища школа, 1974. 95 с.
8. Вакарюк Л.О., Панцьо С.Є. Українська мова. Морфеміка і словотвір: Навч. Посібник. Вид. 2-ге, переробл. і доп. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. 200 с.
9. Валюх З. Словотвірна парадигматика іменника в українській мові. Київ; Полтава: АСМІ, 2005 . 350 с.
10. Горбачук В.Т. Основні поняття і терміни морфеміки. Київ, 1982.
11. Городенська К.Г., Кравченко М.В. Словотвірна структура слова. Київ: Наук. думка, 1981. 199 с.
12. Горпинич В.О. СУЛМ. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. Київ, 1999.
13. Грещук В. Український відприкметниковий словотвір. Івано-Франківськ: Плай, 1995. 208 с.
14. Ільїн В.С. Префікси в сучасній українській мові. Київ: Вид-во АН УРСР, 1953. 167 с.
15. Карпіловська Є.А. Суфіксальна підсистема сучасної української літературної мови: будова та реалізація. Київ : Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України, 1999. 298 с.
16. Клименко Н.Ф. Основи морфеміки сучасної української мови. Київ: ІЗМН, 1998. 182 с.
17. Клименко Н.Ф. Словотворча структура і семантика складних слів у сучасній українській мові. Київ: Наук. думка, 1984. 251 с.
18. Ковалик І.І. Вчення про словотвір. Львів, 1961. Вип. 2.
19. Муромцев І.В. Морфеміка і словотвір сучасної української мови. Вип. 1. Морфеміка. Харків, 1980.
20. Олексенко В.П. Словотвірні категорії іменника. Херсон: Айтлант, 2005. 336 с.
21. Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ : Видавничий Дім “Слово”, 2010. 328 с.
22. Словотвір сучасної української літературної мови [Гнатюк Г. М., Городенська К. Г., Грищенко А. П. та ін.]. Київ : Наук. думка, 1979. 408 с.
23. Соколова С.О. Префіксальний словотвір дієслів у сучасній українській мові. – Київ : Наук. думка, 2003. – 270 с.
24. Юрчук Л.А. Питання суфіксального словотворення дієслів у сучасній українській мові. Київ : Вид-во АН УРСР, 1959. 100 с.

Допоміжна література

1. Возний Т.С. Словотвір дієслів в українській мові у порівнянні з російською та білоруською. Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1981. 185 с.
3. Вокальчук Г. М. Словотворчість українських поетів ХХ століття : монографія. Острог : НаУ “Острозька академія”, 2008. 536 с.
4. Вокальчук Г. М., Архангельська А. М., Стишов О. А., Маслова Ю. П., Максимчук В. В. Неологічні назви осіб у сучасних слов'янських мовах : монографія / зад ред. Г. М. Вокальчук. Рівне-Оломоуць : Вид-во НУ “Острозька академія”, 2011. 356 с.

5. Габинская О.А. Типология причин словотворчества. 1981. 153 с.
6. Городенская Е.Г. Аффиксоиды украинского языка: Проблема статуса деривационных формантов 1989. С. 86–94.
7. Городенська К. Г. Дери́вація синтаксичних одиниць. Київ : Наукова думка, 1991. 192 с.
8. Дідківська Г.Г., Родніна Л.О. Словотвір, синонімія, стилістика. – Київ : Наук. думка, 1982. – 170 с.
9. Зверев А.Д. Словообразование в современных восточнославянских языках. –1981. – 205 с.
10. Земская Е.А. Словообразование как деятельность. 1992. 222 с.
12. Зенков Г.С. Вопросы теории словообразования. Фрунзе, 1969. 196 с.
13. Караванський С. Секрети української мови. Київ: Кобза, 1994. 152 с.
14. Карпіловська Є.А. Конструювання складних словотворчих одиниць. Київ: Наук. думка, 1990. 150 с.
15. Клименко Н. Ф. Система афіксального словотворення сучасної української мови. – Київ : Наук. думка, 1973. 186 с.
16. Ковалик І. Вчення про словотвір. Вибрані праці. Ч. 1. Івано-Франківськ. Львів, 2007. 404 с.
17. Ковалик І. Питання слов'янського іменникового словотвору в східнослов'янських мовах у порівнянні з іншими слов'янськими мовами. – Львів : Вид-во Львівського ун-ту, 1958. 156 с.
18. Колоїз Ж. В. Українська okazіональна дери́вація : монографія. Київ : Акцент, 2007. 311 с.
19. Кочан І. Динаміка і кодифікація термінів з міжнародними компонентами в сучасній українській мові. Львів: Видавничий центр ЛНУ, 2004. 519 с.
20. Кубрякова Е.С. Основы морфологического анализа. 1974.
21. Кубрякова Е.С. Роль словообразования в формировании языковой картины мира : Роль человеческого фактора в языке. Язык и картина мира. 1988.
22. Лопатин В.В. Русская словообразовательная морфемика. Проблемы и принципы описания. 1977.
23. Мамрак А. В. Проблеми словотвірної омонімії : Мовознавство. 1992. № 3. С. 35–39.
24. Моисеев А.И. Основные вопросы словообразования в современном литературном языке.-, 1987
25. Муромцева О. З історії української літературної мови. Вибрані праці. Харків : б.в., 2008. 229 с.
26. Нелюба А. М. Явища економії в словотвірній номінації української мови. Харків : [б. в.], 2007. 302 с.
27. Нелюба А. Явища економії в словотвірній номінації української мови (системний вимір). Харків : Харківське історико-філологічне товариство, 2014. 184 с.
28. Нелюба А. М. Осново- і словоскладання в контексті словотвірної номінації : Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки. 2006. № 2. С. 169–184.
29. Нелюба А. М. Словотвірна контамінація як вияв принципу економії : Збірник Харківського історико-філологічного товариства. Нова серія. 2002. Т. 9. С. 183–200.
30. Никитина Ф.А. Влияние аналогии на словообразование. На материале родственных языков. – Київ : Изд-во Киев. ун-та, 1973. – 198 с.
31. Олексенко О., Мізіна О. Структурно-семантичні та функціонально-стильові властивості нульсуфіксальних атрибутів. – Полтава-Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2014. – 232 с.
34. Смаль-Стоцький Р. Примітивний словотвір. – Варшава : [б.в], 1929. – 200 с. – (Студії до української граматики).
35. Smal-Stockij R. Abriss der Ukrainischen Substantivbildung. Wien, 1915. 97 s.
36. Улуханов И.С. Словообразовательная семантика в языке и принципы ее описания. 1977.

37. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія іменних частин мови: Підсумкові контрольні завдання з курсу методичні вказівки до їх виконання. Укладачі: О.О. Дудка, В.Д.Пономаренко Харків. 1999. 56 с.

Словники

1. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов / О.С. Ахманова. – 1966. – 607 с.
2. Вакарюк Л. О., Панцьо С. Є Український словотвір у термінах. Словник-довідник. Тернопіль: Джура, 2007. 260 с.
3. Віняр Г.М., Шпачук Л.Р. Словник новотворів української мови кінця ХХ століття. Кривий Ріг, 2002. 181 с.
4. Ганич Д.І. Словник лінгвістичних термінів. Київ: Вища шк., 1985. 360 с.
5. Ефремова Т.Ф. Толковый словарь словообразовательных единиц русского языка. Москва: Рус. язык, 1996.
6. 2. Інверсійний словник української мови. Київ, 1985. 812 с.
7. 3. Карпіловська Є.А. Кореневий гніздовий словник української мови. К.: Укр. енциклопедія, 2002. 912 с.
8. Колоїз Ж.В. Тлумачно-словотвірний словник okazіоналізмів. Кривий Ріг, 2003. 166 с.
9. Лексико-словотвірні інновації (2007). Словник / Укл. К. Коротич, С. Лук'яненко, А. Нелюба, С. Нелюба, Р. Трифонов. Харків, 2008.
10. Мазурик Д.В. Нове в українській лексиці : Словник-довідник. Львів : Світ, 2002. 130 с.
11. Нелюба А. Лексико-словотвірні інновації (1983–2003). Словник. Харків, 2004. 136 с.
12. Нелюба А., Нелюба С. Лексико-словотвірні інновації (2004–2006). Словник. Харків: Майдан, 2007. 144 с.
13. Нелюба А. Лексико-словотвірні інновації (2008–2009). Словник. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2010. 116 с.
14. Нелюба А. Лексико-словотвірні інновації (2010–2011). Словник. Харків: Харківське історико-філологічне товариство. 2012. 100 с.
15. Нелюба А., Редько Є. Лексико-словотвірні інновації. 2012–2013: Словник / Заг. редакція А. Нелюби. Харків : Харківське історико-філологічне товариство, 2014. 172 с.
16. Нелюба А., Редько Є. Лексико-словотвірні інновації (2014). Словник / Заг. редакція А. Нелюби. Харків : Харківське історико-філологічне товариство, 2015. 220 с.
17. Нелюба А., Редько Є. Лексико-словотвірні інновації (2015–2016). Словник / Заг. редакція А. Нелюби. Харків : Харківське історико-філологічне товариство, 2017. 204 с.
18. Нелюба А., Редько Є. Лексико-словотвірні інновації (2017–2021). Словник / Заг. редакція А. Нелюби. Харків : Харківське історико-філологічне товариство, 2017. 124 с.
19. Полюга Л.М. Словник українських морфем. Львів, 2009.
20. Селігей П. О. Етимологічний словник запозичених суфіксів і суфіксоїдів в українській мові. Київ : Академперіодика, 2014. 324 с.
21. Сікорська З.С. Українсько-російський словотворчий словник. Київ, 1985. 188 с.
22. Тихонов А.Н. Словообразовательный словарь русского языка: В 2-х т. Москва: Рус. язык, 1985.
23. Яценко І.Т. Морфемний аналіз (словник-довідник). В 2 т. Київ: Вища шк., 1981.

МОРФОЛОГІЯ

1. Арполенко Г.П. та ін. Числівник української мови. Київ: Наук. думка, 1980
2. Безпояско О.К., Городенська К.Г., Русанівський В.М. Граматика української мови. Морфологія. Київ: Либідь, 1993
3. Вихованець І.Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті.- Київ: Наук.

думка, 1988.

4. Вихованець І., Городенська К. Теоретична морфологія української мови. Київ, 2004. 400 с.
5. Волох О.Т. Сучасна українська літературна мова. Київ: Вища шк., 1976.
6. Горпинич В.О. Українська морфологія: навчальний посібник. Дніпропетровськ, ДНУ, 2002. 350 с.
7. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія [автори: І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, А. П. Загнітко, С. О. Соколова; за ред. К. Г. Городенської]. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
8. Гринчишин Д.Г. Явище субстантивації в українській мові. Київ: Наук. думка. 1965.
9. Грищенко А.П. Прикметник в українській мові. Київ: Наук. думка, 1978.
10. Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. Ч. 1. Київ: Рад. шк., 1959.
11. Кучеренко І.К. Теоретичні питання граматики української мови. Ч. I, 2. Київ: Вид-во КДУ, 1964.
12. Леонова М.В. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. Київ: Вища шк., 1983.
13. Матвіяс І.Г. Іменник в українській мові. Київ: Рад. школа, 1974.
14. Русанівський В.М. Структура українського дієслова. Київ: Наук. думка, 1971.
15. Сучасна українська літературна мова; Морфологія / За ред. І. К. Білодіда. Київ: Наук. думка, 1969.
16. Сучасна українська літературна мова: Підручник / За ред. А. П. Грищенка. 2-е вид., перероб. і допов. Київ: Вища шк., 1997. 493 с.
17. Сучасна українська літературна мова: Підручник / За ред. М. Я. Плющ. 2-е вид., перероб. і доп. Київ: Вища шк., 2000. 430 с.
18. Сучасна українська мова: Підручник / За ред. О.Д. Пономарева. 2-е вид., перероб. Київ: Либідь, 2001. 400 с.

СИНТАКСИС

Основна література

1. Бевзенко С. П., Л. П. Литвин Л.П., Семеренко Г.В. Сучасна українська мова. Синтаксис : навч. посібник. Київ, 2005.
2. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Семантико-синтаксична структура речення. Київ, 1983.
3. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис : підручник. Київ, 1993
4. Галас А. М., Добош В.І., Сабадош І.В. Синтаксис простого речення сучасної української літературної мови. Методичні розробки до практичних занять для студентів філологічного факультету (спеціальність «Українська мова і література»). Ужгород, 1999.
5. Губарева Г. А. Синтаксис словосполучення і простого неускладненого речення. Модульні завдання та методичні вказівки до їх виконання (для студентів філологічного факультету). Харків, 2008.
6. Дорошенко С. І. Складні безсполучникові конструкції в сучасній українській мові. Київ, 1980.
7. Загнітко А. Український синтаксис: теоретико-прикладний аспект. Донецьк, 2009. URL: http://www.ukrajnistika.edu.rs/preuzimanje/UKR_sintaksis.pdf.
8. Загнітко А., Миронова Г. Синтаксис української мови. Теоретико-прикладний аспект. Брно, 2013. URL: https://digilib.phil.muni.cz/_flysystem/fedora/monography/128790-monography.pdf.
9. Заборна М. Просте речення. Складні випадки аналізу: [навч. посібник]. Тернопіль, 2002.
10. Загнітко А. П. Теоретична граматика української мови: Синтаксис : монографія. Донецьк, 2001.

11. Іваницька Н. Л. Синтаксис простого речення. Київ., 1989.
12. Кобилянська М. Ф., Гуйванюк Н.В. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис : збірник вправ.. Київ, 1992.
13. Контрольні завдання з сучасної української літературної мови та методичні вказівки для студентів-заочників IV-V курсів філологічного факультету. Синтаксис словосполучення та простого неускладненого речення / укл. О. К. Клименко, А. О. Свашенко. Харків, 1988.
14. Контрольні завдання з сучасної української літературної мови та методичні вказівки до їх виконання. Синтаксис простого ускладненого речення / укл. Ю. І. Зуєнко. Харків, 2002.
15. Лінгвістичний аналіз. Практикум : навчальний посібник / за ред. Г. Р. Передрій. Київ, 2005.
16. Ломакович С. В. Займенниково-співвідносні конструкції в системі складнопідрядного речення української мови : навч. посіб. Київ, 1993.
17. Слинько І. І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови. Проблемні питання : навч. посібник. Київ, 1994.
7. Сучасна українська літературна мова. Лінгвістичний аналіз : навч.-метод. матеріали для студентів філол. факультету / укл. Дудка О. О., Калашник Ю. І., Пономаренко В. Д., Рашупкіна Н. П. Харків, 2007.
18. Сучасна українська літературна мова : підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін. / за ред. О. Д. Пономарева. Київ, 2005.
19. Христіанінова Р. О. Складнопідрядні речення в сучасній українській літературній мові : монографія. Київ, 2012.
20. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови : підручник Київ, 2004.
21. Явір В. В., Колоїз Ж. В. Синтаксис сучасної української літературної мови. Збірник завдань для лабораторних робіт. Кривий Ріг, 1999.

Допоміжна література

1. Арполенко Г. П. Структурні типи інфінітивних речень : УМЛШ. 1977. № 3.
2. Болюх О. В. Власне-семантична і формально-граматична інтерпретація безособових речень : Мовознавство. 1992. № 3.
3. Грищенко А. П. Складносурядне речення в сучасній українській літературній мові. Київ, 1969.
4. Губарева Г. А., Калашник Ю. І. Відокремлення вставних слів, словосполучень і речень. *UNIVERSITATES : Наука і просвіта*. Харків, 2014. № 4. С. 71–73.
5. Губарева Г. А. До проблеми вивчення відокремлених обставин у курсі сучасної української мови : Педагогічні науки : зб. наук. праць. Ч. 3. Суми: СумДПІ імені А. С. Макаренка, 2008. С. 463–470.
6. Дорошенко С. І. Складні безсполучникові конструкції в сучасній українській мові. Київ, 1980.
7. Загнітко А. Український синтаксис: теоретико-прикладний аспект. Донецьк, 2009. (http://www.ukrajnistika.edu.rs/preuzimanje/UKR_sintaksis.pdf)
8. Заборна М. Просте речення. Складні випадки аналізу : [навч. посібник]. Тернопіль, 2002.
9. Зуєнко Ю. І. Дещо про відокремлення узгоджених означень : *UNIVERSITATES. Наука і просвіта*. Харків, 2002. № 4.
10. Іваницька Н. Л. Двоскладне речення в українській мові. Київ, 1986.
11. Кадомцева Л. О. Українська мова: Синтаксис простого речення. К., 1985.
12. Кононенко В. І. Відокремлення синтаксичних конструкцій із сполучником як : УМЛШ. 1968. № 11.
13. Олійник Г. П. Про структурні особливості речень з відокремленими дієприслівниковими конструкціями : Мовознавство. 1977. № 1.

14. Пархонюк Л. Складне речення в українській мові. Багатокомпонентні конструкції. Тернопіль, 2007.
15. Синтаксис словосполучення і простого речення. Київ, 1975.
16. Ткаченко Є. М. Українська мова. Пунктуація: правила, вправи, диктанти : навч. посібник . Харків, 2001.
17. Христіанінова Р. О. Складнопідрядні речення в сучасній українській літературній мові. Київ, 2012.

СТИЛІСТИКА

1. Волкотруб Г. Й. Практична стилістика української мови: навч. посібник. Тернопіль: Видавництво «Підручники і посібники», 2011.
2. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилiстика української мови: підручник / за ред. Л. І. Мацько. Київ: Вища шк., 2003.
3. Пономарів О. Д. Стилiстика сучасної української мови: підручник. Тернопіль, 2000.
4. Сучасна українська літературна мова. Стилiстика / за ред. І. К. Білодіда. Київ, 1973.
5. Українська лiнгвостилістика ХХ – початку ХХІ століття: система понять і бібліографічні джерела / уклад.: С. П. Биби́к, Т. А. Коць, С. Г. Чемеркін та ін.; за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Грамота, 2007. URL: <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/index3.htm>.
6. Коць Т. А. Літературна норма у функціонально-стильовій і структурній парадигмі: монографія. К.: Логос, 2010.
7. Домбровський В. Українська стилістика і ритміка. Українська поезика. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 2008.
8. Чабаненко В. А. Стилiстика експресивних засобів української мови. Запоріжжя, 2002.

ДІАЛЕКТОЛОГІЯ

Основна література

1. Ареальные исследования в языкознании и этнографии. 1977. 263 с.
2. Бевзенко С. П.. Українська діалектологія. К. : Вища шк., 1980.
3. Бородина М.А. Проблемы лингвистической географии (на материалах диалектов французского языка). 1966. 219 с.
4. Ващенко В.С. З історії та географії діалектних слів: Матеріали до вивчення лексики говорів Середньої та Нижньої Наддніпрянщини. Харків, 1962. 175 с.
5. Ващенко В.С. Лінгвістична географія Наддніпрянщини: Лексичні матеріали. Дніпропетровськ, 1968. 158 с.
6. Взаимодействие лингвистических ареалов. Теория, методика и источники исследования. Л.: Наука, 1980. — 272 с.
7. Ганцов В. Діалектологічна класифікація українських говорів. Київ, 1923. 106 с.
8. Ганудель З.Т. Лінгвістичний атлас українських говорів Східної Словаччини. Братислава, 1980-1990. Т.1-2.
9. Гриценко П.Ю. Ареальне варіювання лексики. Київ: Наук. думка, 1990. 272 с.
10. Дзендзелівський Й. О. Конспект лекцій з курсу української діалектології: Вступні розділи. Ужгород: Вид-во Ужгород. ун-ту, 1966. 123 с.
11. Дзендзелівський Й. О. Конспект лекцій з курсу української діалектології (ч. I. Фонетика). Ужгород: Вид-во Ужгород. ун-ту, 1965. 125 с.
12. Жилко Ф. Т. Говори української мови. Київ: Рад. шк., 1958. 172 с.
13. Жилко Ф. Т. Нариси з діалектології української мови. Київ: Рад. шк., 1966. 307 с.
14. Матвіяс І. Г. Українська мова і її говори. К.: Наук. думка, 1990. 165 с.
15. Програма з української діалектології для філологічних факультетів університетів (українських відділень) / упорядник Лук'янюк П. М.; за ред. П. Ю. Гриценка. Київ: НМК ВО, 1990. 16 с.
16. Сердега Р. Л., Сагаровський А. А. Українська діалектологія: навч. посібник. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. 124 с.

17. Сердега Р. Л., Ляхова О. В. Українська діалектологія: зб. завдань. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. 48 с.

18. Східнословобожанські українські говірки: наук.-навч. посібник / за ред. проф. П. Ю. Гриценка. Луганськ, 2001. Ч.І. 107 с.

Допоміжна література

1. Атлас української мови у 3-х т. К.: Наук. думка, 1984-2001. Т.1-3.
2. Герман К.Ф. Атлас українських говірок Північної Буковини. Чернівці, 1995-1998. Т. 1-2.
3. Герман К.Ф. Українські говірки Північної Буковини в історичному та лінгвогеографічному аспекті: Фонетика. Фонологія. Чернівці: Рута, 1995. 400 с.
4. Глуховцева К.Д. Лінгвістичний атлас лексики народного побуту українських східнословобожанських говірок. Луганськ: Альма-матер, 2003. 181 с.
5. Глуховцева К. Д. Лінгвістичний атлас лексики народного побуту українських східнословобожанських говірок. Луганськ: Альма-матер, 2003. 181 с.
6. Григорчук Л. М. Динаміка народної уснорозмовної мови і лінгвогеографія (на матеріалах другого тому Атласу української мови) . *Мовознавство*. 1969. № 6. С. 53-61.
7. Гриценко П. Ю. До питання про ареальний аспект дослідження лексико-семантичної системи. *Фонетична, морфологічна і лексична система українських говорів*. Київ: Наук. думка, 1983. С.163-167.
8. Гриценко П. Ю. Лексична система і картографування. *Українська діалектна лексика*. Київ: Наук. думка, 1987. С.10-20.
9. Гриценко П.Ю. Простір і час. *Проблеми сучасної ареалогії*: зб. ст. Київ: Наук. думка, 1994. С. 102-110.
10. Дзендзелівський Й. О. Лінгвістичний атлас українських народних говорів Закарпатської області України: Лексика. Ужгород, 1958-1993. Ч.І-ІІІ.
11. Дзендзелівський Й.О. Лексичний атлас української мови (ЛАУМ) : Праці XII Респ. діалектолог. нар. — К.: Наук. думка, 1971. — С.17-23.
12. Дзендзелівський Й. О. Лінгвогеографічний аспект при дослідженні лексики українських говорів. *Проблеми укр. діалектолог. на сучасн. етапі*: тези доп. і повід. XIV Респ. діалектолог. нар. Житомир, 1990. С. 16-17.
13. Дзендзелівський Й.О. Про зміст коментарів до лексичних лінгвістичних карт. *Укр. діалектолог. збірн.*: Кн.3. К.: Довіра, 1997. С. 132-138.
14. Євтушок О.М. Атлас будівельної лексики Західного Полісся. Рівне, 1993. 134 с.
15. Жилко Ф. Т. Говори української мови. Київ: Рад. шк., 1958. 172 с.
16. Жлуктенко Ю. О. Українська мова на лінгвістичній карті Канади. Київ: Наук. думка, 1990. 175 с.
17. Закревська Я.В. Нариси з діалектного словотвору в ареальному аспекті. Київ: Наук. думка, 1976. 163 с.
18. Зеленько А. С. Структурна семасіологія і лінгвогеографія. *Проблеми укр. діалектології на сучасн. етапі*: тези доп. і повід. XVI Респ. діалектолог. нар. Житомир, 1990. С. 20-21.
19. Зілинський І. Карта українських говорів: 3 поясненнями. *Праці Українського наукового інституту*. Варшава, 1933. Т. XIV. С. 7.
20. Карпатский диалектологический атлас: в 2-х т. М., 1967.
21. Королевич Н. Ф. Розвиток української лінгвістичної географії (огляд літератури). Українська лінгвістична географія. К.: Наук. думка, 1966. С.143-152.
22. Лизанець П. М. Атлас лексичних мадаризмів та їх відповідники в українських говірках Закарпатської УРСР. Ужгород: Вид-во Ужгород. ун-ту, 1976. 327 с.
23. Мартинова Г. І. Лінгвістична географія правобережної Черкащини: монографія. Черкаси: Відлуння, 2000. 265 с.
24. Матвіяс І. Г. Групування говорів української мови. *Структурні рівні українських говорів*. К. : Наук. думка, 1992. С. 3-67.

25. Назарова Т. В. Лінгвістичний атлас Нижньої Прип'яті. Київ: Наук. думка, 1985. 136 с.
26. Назарова Т. В. Спроба картографування мікроструктур в Атласі української мови. *Територіальні діалекти і власні назви*. К.: Наук. думка, 1965. С. 122-141.
27. Никончук М. В. Лексичний атлас правобережного Полісся. Київ, 1994. 386 с.
28. Проблеми сучасної ареалогії: зб. ст. Київ: Наук. думка, 1994. 341 с.
29. Сабадош І. В. Атлас ботанічної лексики української мови. Ужгород: Ужгород. держ. ун-т, 1999. 104 с.
30. Сердега Р. Л. Ареальне виявлення елементів сільськогосподарської лексики у говорах Харківщини. *Вісн. ХНУ ім. В. Н. Каразіна: Філологія*. 2004. № 631. Вип. 41. С. 10-13.
31. Українська лінгвістична географія. Київ: Наук. думка, 1966. 156 с.

Словники

1. Авдеева М. Т. Словарь украинских говоров Воронежской области: в 2 т. Воронеж: ИПЦ ВГУ. Т. 1: А–М. 2008. 228 с.; Т. 2: Н–Я. 2012. 307 с.
2. Асаула М. Словник дитячого мовлення Центральної Слобожанщини (Харківщини). Харків: ХІФТ, 2011. 212 с.
3. Аркушин Г. Л. Сказав, як два зв'язав: Народні вислови та загадки із Західного Полісся і західної частини Волині. Луцьк; Люблін, 2003. 177 с.
4. Аркушин Г. Л. Словник західнополіських говірок: в 2 т. Т. 1. А–Н. Луцьк: Вежа, 2000. 354 с.
5. Аркушин Г. Л. Словник західнополіських говірок : у 2 т. Т. 2. О–Я. Луцьк: Вежа, 2000. 456 с.
7. Аркушин Г. Л. Словник західнополіських говірок. А–Я. Вид. 2-ге переробл., випр. і доп. Луцьк, 2016. 648 с.
8. Аркушин Г. Л. Словник евфемізмів, уживаних у говірках та молодіжному жаргоні Західного Полісся і західної частини Волині. Луцьк; Люблін, 2005. 198 с.
9. Аркушин Г. Л. Словник луцьких жаргонізмів і сленгізмів. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. 272 с.
10. Астаф'єва М., Воронич Г. Словник гуцульських говірок Річки та Яворова: у 4-х томах. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2014. Кн. 1: А–Ж. 2014. 516 с.
11. Березовська Г. Г. Словник говірки села Осички Подільського району Одеської області. Умань: ВПЦ «Візаві», 2022. 275 с.
12. Бичко З. М. Наддністрянські говірки. Короткий словник. Тернопіль, 2005. 80 с.
13. Брилінський Д. Словник подільських говірок. Хмельницький: РВВ, 1991. 116 с.
14. Вархол Н., Івченко А. Фразеологічний словник лемківських говірок Східної Словаччини. Братіслава: Словацьке педагогічне вид-во; Пряшів: Відділ української літератури, 1990. 160 с.
15. Ващенко В. С. Словник полтавських говорів. Харків: Вид-во ХДІ ім. О. М. Горького, 1960. Вип. 1. 107 с.
16. Вікторіна О. М. Словник лексики та фразеології народної медицини й лікувальної магії.
17. Гримашевич Г. І. Словник назв одягу та взуття середньополіських і суміжних говірок. Житомир: Північноукраїнський діалектологічний центр Житомирського державного педагогічного університету ім. Івана Франка, 2002. 184 с.
18. Громко Т. В., Лучик В. В., Поляруш Т. І. Словник народних географічних термінів Кіровоградщини / Відп. ред. В. В. Лучик; НАН України, Український мовно-інформаційний фонд. Київ; Кіровоград: РВГПЦ КДПУ, 1999. 224 с.
19. Гуцульська діалектна лексика та фраземіка в українській художній мові: словник: у 2 т. / відповідальний редактор В. Грещук. Т. 1 Івано-Франківськ: Місто НВ, 2019. 584 с.
20. Гуцульська діалектна лексика та фраземіка в українській художній мові: Словник: У 2 т. / відповідальний редактор В. Грещук. Т. 2. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2020.

21. Гуцульські говірки: короткий словник / Уклад.: Г. Гузар, Я. Закревська, У. Єдлінська та ін.; відп. ред. Я. Закревська. Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1997. 232 с.
22. Данилюк О. К. Словник народних географічних термінів Волині / відп. ред. І. М. Желізняк. Луцьк: Надстир'я, 1997. 108 с.
23. Дзендзелівський Й. О. Практичний словник семантичних діалектизмів Закарпаття. На допомогу вчителям Закарпатської області. Ужгород, 1958. 48 с.
24. Дидик-Меуш Г. Мокряни. Говірка маминого села. Словник. Львів: Піраміда, 2021. –288 с.
25. Добролюба Г. М. Ідеографічний словник поліських народних порівнянь з омпаративними об'єктами – назвами тварин. К.: Волинь, 1997. 53с.
26. Добролюба Г. М. Красне слово – як золотий ключ: Постійні народні порівняння в говірках Середнього Полісся та суміжних територій. – Житомир: Волинь, 2003. 160 с.
27. Добролюба Г. М. Фразеологічний словник говірок Житомирщини. Житомир: ПП Туловський, 2010. 404 с.
28. Дорошенко Л. Словник будівельної лексики східнополіського діалекту / Рец. П. Ю. Гриценко, В. В. Герман. Суми: Сум. ДПУ, 2006. 248 с.
29. Дуда І. Лемківський словник. 26000 слів. Тернопіль: Астон, 2009. 376 с.
30. Жеґуц І., Піпаш Ю. Словник гуцульського говору в Закарпатті. Мюнхен, 2001. 180 с.
31. Карпенко В., Волкова О., Карпенко О., Капустіна Т. Словник діалектизмів, запозичень та застарілих слів в українській мові. К.: Видавець Карпенко В.М., 2012. 284 с.
32. Кірілкова Н. В. Словник волинських фразеологізмів. Рівне; Острогож: Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2013. 192 с.
33. Коваленко Н. Д. Фразеологічний словник подільських і суміжних говірок. Кам'янець-Подільський. 2019. 412 с.
34. Корзонюк М. М. Матеріали до словника західноволинських говірок. *Українська діалектна лексика*. К.: Наукова думка, 1987. С. 62–267.
35. Леснова В. В. Матеріали до словника говірок Східної Слобожанщини: Людина та її риси. Луганськ: Шлях, 1999. 76 с.
36. Леснова В. В. Словник оцінних номенів людини в українських діалектах / За заг. ред. П. Ю. Гриценка. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 304 с.
37. Лисенко П. С. Словник діалектної лексики Середнього і Східного Полісся. К.: АН УРСР, 1961. 72 с.
38. Лисенко П. С. Словник поліських говорів. К.: Наукова думка, 1974. 260 с.
39. Магрицька І. Словник весільної лексики українських східнослобожанських говірок (Луганська область). Луганськ: Знання, 2003. 172 с.
40. Матеріали до словника буковинських говірок. Чернівці, 1971–1979. Вип. 1–6.
41. Мацюк З. С. Із народу не викинеш: діалектний словник фразеологізмів. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2006. 134 с.
42. Мацюк З. Що сільце, то нове слівце: слов. фразеологізмів Західного Полісся. Луцьк : Вежа-Друк, 2013. 476 с.
43. Мацюк З. Говорити як медок варити: словник фразеологізмів Західного Полісся та суміжних територій. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. 688 с.
44. Москаленко А. А. Словник діалектизмів українських говірок Одеської області. Одеса : Вид-во Одес. пед. ін-ту, 1958. 78 с.
45. Никончук М. В. Сільськогосподарська лексика правобережного Полісся / відп. ред. А. М. Залеський; рец.: П. Ю. Гриценко, П. Ф. Романюк. К.: Наукова думка, 1985. 312 с.
46. Никончук М. В., Никончук О. М. Будівельна лексика правобережного Полісся в лексико-семантичній системі східнослов'янських мов. Житомир: РВВ облполіграфвидаву, 1990. 369 с.
47. Никончук М. В., Никончук О. М. Ендемічна лексика Житомирщини. Методичні рекомендації для вчителів. Житомир, 1989. 272 с.

48. Никончук М. В., Никончук О. М. Транспортна лексика Правобережного Полісся в системі східнослов'янських мов / Відп. ред. П. Ю. Гриценко. –К.: Наукова думка, 1990. 292 с.
49. Никончук М., Никончук О., Мойсієнко В. Поліська лексика народної медицини та лікувальної магії. Житомир: Полісся, 2001. 148 с.
50. Омельковець Р. Словник ботанічної лексики західнополіських говірок. Луцьк, 2016. 220 с.
51. Омельченко З. Л., Клименко Н. Б. Матеріали до словника східностепових українських говірок. Донецьк: Вид-во ДонНУ, 2006. 114 с.
52. Онишкевич М. Й. Словник бойківських говірок: в 2 ч. К.: Наукова думка, 1984.
53. Панцьо С. Є. Матеріали до словника лемківських говірок (дієслівна лексика). Тернопіль: Джура, 2009. 108 с.
54. Пиртей П. С. Короткий словник лемківських говірок / упоряд. і підгот. до друку Є.Д. Турчин. Івано-Франківськ: Сіверсія МВ, 2004. 326 с.
55. Пиртей П. С. Словник лемківської говірки: Матеріали до словника. Legnica; Wrocław, 2001. 345 с.
- Піпаш Ю., Галас Б. Матеріали до словника гуцульських говірок: Косівська Поляна і
56. Росішка Рахівського району Закарпатської області. Ужгород, 2005. 266 с.
57. Пошивайло О. Ілюстрований словник народної гончарської термінології Лівобережної України. Гетьманщина. Опішня: Українське народознавство, 1993. 280 с.
58. Сабадош І. В. Словник закарпатської говірки села Сокириця Хустського району. Ужгород: Ліра, 2008. 480 с.
59. Сагаровський А. А. Матеріали до діалектного словника Центральної Слобожанщини (Харківщини). Вип. 1 (А–Об'ясняється). Харків: ОВВ НМЦ ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. 296 с.
60. Сагаровський А. А. Матеріали до діалектного словника Центральної Слобожанщини (Харківщини). Вип. 2 (Оварійка-Ящурячий). Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2013. 296 с.
61. Сагаровський А. А. Матеріали до фразеологічного словника Центральної Слобожанщини (Харківщини). Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. 228 с.
62. Сизько А. Т. Словник діалектної лексики говірки с. Кишеньок Кобеляцького р-ну Полтавської обл. – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетровськ. ун-ту, 1981. 44 с.
63. Сизько А. Т. Словник діалектної лексики говірок сіл південно-східної Полтавщини: навч. посіб. Дніпропетровськ: ДДУ, 1990. 100 с.
64. Сікорська З., Шевцова В., Шутова Л. Словник діалектної лексики Луганщини / за ред. З.С.Сікорської. К.: Шлях, 2002. 224 с.
65. Словник буковинських говірок / заг. ред. Н. В. Гуйванюк. Чернівці: Рута, 2005. 688 с.
66. Словник українських говорів Одещини / гол. ред. О. І.Бондар. Одеса: ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2011. 224 с.
67. Словник українських східнослобожанських говірок / К. Глуховцева, В. Лєснова, І. Ніколаєнко та ін. Луганськ: Вид-во ЛДПУ імені Тараса Шевченка, 2002. 234 с.
68. Ступінська Г. Ф., Битківська В. Я. Фразеологічний словник лемківських говірок. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. 472 с.
69. Тищенко Т. Лексика бджільництва Східного Поділля: Словник. Умань: РВЦ «Софія», 2008. 88 с.
70. Тищенко Т. М. Східноподільський родинний обряд: лексикографічний і текстовий опис. Умань: ВПЦ «Візаві», 2014. 390 с.
71. Турчин Є. Д. Словник села Тилич на Лемківщині. Львів: Українська академія друкарства, 2011. – 384 с.
72. Ужченко В. Д., Ужченко Д. В. Фразеологічний словник східнослобожанських і степових говірок Донбасу. – 5-е вид., перероб. й доп. – Луганськ: Альма-матер, 2005. 348 с.

73. Ужченко Д. В. Словник жаргонних фразеологізмів Східної Слобожанщини: Матеріали. Луганськ, 2009. 248 с.
74. Хобзей Н. Гуцульська міфологія: Етнолінгвістичний словник. – Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАНУ, 2002. 216 с.
75. Хобзей Н., Сімович О., Ястремська Т., Дидик-Меуш Г. Гуцульські світи. Лексикон. Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2013. 668 с. (Серія «Діалектологічна скриня»).
76. Хобзей Н., Сімович О., Ястремська Т., Дидик-Меуш Г. Лексикон львівський: поважно і на жарт. Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2009. 672 с. (Серія «Діалектологічна скриня»).
77. Хобзей Н., Сімович О., Ястремська Т., Дидик-Меуш Г. Лексикон львівський: поважно і на жарт. Львів: Видавництво Старого Лева, 2019. 896 с.
78. Чабаненко В. Словник говірок Нижньої Наддніпрянщини: в 4 т. Запоріжжя: Запоріж. держ. ун-т, 1992.
79. Чабаненко В. Фразеологічний словник говірок Нижньої Наддніпрянщини. Запоріжжя, 2001. 200 с.
80. Шило Г. Ф. Наддністрянський регіональний словник. Львів; Нью-Йорк: Ін-т мовознавства ім. І. Крип'якевича НАН України; Наукове товариство ім. Т. Шевченка в Америці, 2008. 288 с. (Серія «Діалектологічна скриня»).
81. Юрченко О. С., Івченко А. О. Словник стійких народних порівнянь. Харків: Основа, 1993. 175 с.
82. Janów J. Słownik huculski / Opracował i przygotował do druku J. Rieger. – Kraków: DWN, 2001. 292 s.
83. Rieger J. Słownictwo i nazewnictwo Łemkowskie. – Warszawa: Wydawnictwo naukowe «Semper», 1995. – 256 s.
84. Słownictwo gwarowe przesiedleńców z Ukrainy : słownik porównawczy kilku wsi w Tarnopolskiem, dir. J. Rieger; composed on the basis of material collected under the direction of Władysław Paryl by Katarzyna Czarnecka, Dorota Kowalska, Elżbieta Rudolf-Ziółkowska. Kraków: Lexis, 2007. 304 s.
85. Studia nad słownictwem gwar ukraińskich w Polsce: Łemkowszczyzna i gwary nadszańskie / Pod kierunkiem J. Riegera. Warszawa, 2002. 440s.

ІСТОРИЧНА ГРАМАТИКА

1. Бевзенко С. П. Історична морфологія української мови (Нариси із словозміни та словотвору). Ужгород : Закарпат. обл. вид-во, 1960. 416 с.
 2. Історична граматика української мови : підруч. / О. П. Безпалько, М. К. Бойчук, М. А. Жовтобрюх та ін. Київ, 1957.
 3. Історична граматика української мови : підруч. / О. П. Безпалько, М. К. Бойчук, М. А. Жовтобрюх та ін. 2-е вид., випр. Київ: Рад. шк., 1962. 510 с.
 4. Історія української мови : хрестоматія : навч. посіб. для вузів / С. Я. Єрмоленко, А. К. Мойсієнко. Київ: Либідь, 1996. 288 с.
 5. Жовтобрюх М. А., Волох О. Т., Самійленко С. П. Історична граматика української мови. Київ : Вища шк., 1980. 319 с.
 6. Історія української мови: Морфологія. Київ: Наук. думка, 1978. 539 с.
 7. Історія української мови: Синтаксис. Київ: Наук. думка, 1983. 503 с.
 8. Історія української мови: Фонетика. Київ: Наук. думка, 1979. 367 с.
 9. Слинько І. І. Історичний синтаксис української мови. Київ: Вища шк., 1973. 216 с.
 10. Шевельов Ю. Історична фонологія української мови. Харків: Акта, 2002. 1054с. (Класика української науки)
- Шевельов Ю. Чому общерусский язык, а не вібчоруська мова? (З проблем східнослов'янської глотогонії) : Другий Міжнародний конгрес україністів : Доповіді і повідомлення. Мовознавство. Львів, 1993. С. 54—65.

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

Основна література

1. Бевзенко С. П. Історія українського мовознавства. Історія вивчення української мови : навч. посіб. Київ: Вища школа, 1991. 231 с.
2. Булаховський Л. А. Питання походження української мови. Київ: Вид-во Акад. наук Української РСР, 1956. 220 с.
3. Горбач О. Засади періодизації історії української літературної мови й етапи її розвитку : Другий Міжнар. конгр. україністів : доп. і повідомл. Мовознавство. Львів, 1993. С. 7–12.
4. Жанри і стилі української літературної мови / [Німчук В. В., Русанівський В. М., Чепіга І. П. та ін. ; АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні]. Київ: Наук. думка, 1989. 284 с.
5. Курс історії української літературної мови / [АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні ; відп. ред. К. К. Цілуйко]. Київ: Акад. наук УРСР. —
Т. 1 : дожовтневий період / [І. К. Білодід, П. Й. Горецький, В. С. Ільїн та інші ; під керівництвом І. К. Білодіда]. 1958. 595 с:
Т. 2 : радянський період / [Авт. розд. : І. К. Білодід, М. А. Жовтобрюх, Г. П. Їжакевич та інші ; за ред. І. К. Білодіда]. 1961. 416 с.
6. Левченко Г. А. Нариси з історії української літературної мови першої половини ХІХ ст. : посіб. для пед. вишів ; за ред. М. Грунського. Київ ; Харків: Рад. школа, 1946. 144 с.
7. Муромцева О. З історії української літературної мови : вибрані праці. Харків, 2008. 229 с.
8. Муромцева О. Г. Розвиток лексики української літературної мови в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. Харків: Вид-во при Харк. держ. ун-ті видавн. об-ння «Вища школа», 1985. 152 с.
9. Німчук В. В. Мовознавство на Україні в ХІV—ХVІІ ст. / [АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні]. Київ: Наук. думка, 1985. 223 с.
10. Огієнко І. (Митрополит Іларіон). Історія української літературної мови / [упоряд., авт. іст.-біогр. нарисів та приміт. М. С. Тимошик]. Київ: Либідь, 1995. 296 с.; Київ: Наша культура і наука, 2001. 440 с. [Вінніпег, 1949].
11. Півторак Г. Походження українців, росіян, білорусів та їхніх мов. Міфи і правда про трьох братів слов'янських зі "спільної колиски". Київ. : Видавн. центр "Академія", 2001. 152 с.
12. Півторак Г. Українці : звідки ми і наша мова. К.: Наук. думка, 1993. 200 с.
13. Плющ П. П. Історія української літературної мови Київ: Вища школа, 1971. 423 с.
14. Русанівський В. М. Історія української літературної мови : підручник. Київ: АртЕк, 2001. 392 с.; 2-е вид., доп. і перероб. Київ: АртЕк, 2002. 423 с.
15. Українські грамоти ХV ст. [підгот. тексту, вступ. стаття і коментарі В. М. Русанівського ; відп. ред. М. М. Пещак]. Київ: Наук. думка, 1965. 163 с.
16. Українські грамоти ХV ст. [підгот. тексту, вступ. стаття і коментарі В. М. Русанівського ; відп. ред. М. М. Пещак]. Київ: Наук. думка, 1965. 163 с.
17. Фаріон І. Мова – краса і сила : Суспільно-креативна роль української мови в ХІ – середині ХІХ ст. Львів : Вид-во нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2007. 168 с.
18. Фаріон І. Суспільний статус староукраїнської (руської) мови у ХІV – ХVІІ століттях : мовна свідомість, мовна дійсність, мовна перспектива : монографія. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. 656 с.
19. Фаріон І. Отець Маркіян Шашкевич — український мовотворець : лінгвістичний феномен на тлі світового романтизму. Львів: Свічадо, 2007, 2007. 136 с.
20. Чапленко В. Історія нової української літературної мови (ХVІІ ст. – 1933 р.). Нью-Йорк, 1970. 448 с.
21. Шевельов Ю. Внесок Галичини у формування української літературної мови. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2003. 160 с.

22. Шевельов Ю. Прологомена до вивчення мови та стилю Г. Сковороди // Шевельов Ю. Вибрані праці : у 2 кн. [упоряд. Л. Масенко]. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. Кн. I. Мовознавство. С. 511—566.

23. Шевельов Ю. Так нас навчали правильних проізношень : Шевельов Ю. Вибрані праці : у 2 кн. [упоряд. Л. Масенко]. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. Кн. I. Мовознавство. С. 280—333.

24. Шевельов Ю. Українська мова в I половині XX ст. (1990-1941) : Стан і статус : Шевельов Ю. Вибрані праці : у 2 кн. [упоряд. Л. Масенко]. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. Кн. I. Мовознавство. С. 26—279.

Допоміжна

1. Горещкий П. Й. Історія української лексикографії. Київ: Вид-во Акад. наук УРСР, 1963. 243 с.

2. Висоцький С. О. Київська писемна школа X—XII ст. (До історії української писемності). Львів; Київ ; Нью-Йорк: Вид-во М. П. Коця, 1998. 247 с.

3. Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація? Київ: Вид. дім “Києво-Могилянська акад.”, 2005. 330 с.

4. Жовтобрюх М. А. «Грамматика словенская» Івана Ужевича — пам’ятка староукраїнської літературної мови : Слово і труд. До сімдесятиріччя академіка Івана Костянтиновича Білодіда. Київ, 1976. С. 167—179.

5. Жовтобрюх М. А. Староукраїнські грамоти як пам’ятки літературної мови : Мовознавство. 1976. № 4. С. 62—70.

6. Залізняк Л. Походження українців : між наукою та ідеологією : популярне видання. Київ: Темпора, 2008. 104 с.

7. Матвіяс І. Варіанти української літературної мови від найдавніших часів до кінця XVIII ст. : Культура слова. Київ, 1996. Вип. 46—47. С. 3—22.

8. Матвіяс І. Варіанти української літературної мови в кінці XVIII і в XIX ст. : Культура слова. Київ, 1996. Вип. 48—49. С. 11—28.

9. Матвіяс І. Взаємодія між східноукраїнським і західноукраїнським варіантами літературної мови в кінці XIX і в XX ст. : Культура слова. Київ, 1997. Вип. 50. С. 14—21.

10. Матвіяс І. Г. Діалектна основа української літературної мови : Мовознавство. 2007. № 6. С. 26—36.

11. Запаско Я., Мацюк О., Стасенко В. Початки українського друкарства. Львів: Центр Європи, 2000. 222 с.

12. Іванишин В., Радевич-Винницький Я. Мова і нація. Дрогобич: Видавн. фірма «Відродження», 1994. 218 с.

13. Ісаєвич Я. Українське книговидання : витоки, розвиток, проблеми. Львів: Ін-т українознавства, 2002. 520 с.

14. Карпенко Ю. О. Становлення української літературної мови на Буковині : Мовознавство. 1978. № 1. С. 38—48.

15. Красуский М. Древность малороссийского языка : Индо-Європа. 1991. С. 9—42.

16. Кубайчук В. Хронологія мовних подій в Україні : зовнішня історія української мови. Київ: «К. І. С.», 2004. 176 с.

17. Куць О. М. Мовна політика в державотворчих процесах України : навч. посіб.. — Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2004. 275 с.

18. Масенко Л. Мова і політика. Київ: Соняшник, 1999. 100 с.

19. Масенко Л. Мова і суспільство : Постколоніал. Вимір. Київ: Вид. дім “КМ Академія”, 2004. 163 с.

20. Масенко Л. Мовна політика в УРСР : історія лінгвоциду : Українська мова у XX сторіччі : історія лінгвоциду : док. і матеріали ; упоряд. Л. Масенко та ін. Київ: Вид. дім “Києво-Могилянська акад.”, 2005. С. 5—32.

21. Мозер М. Огляд історії української мови середньої доби : Мозер М. Причинки до історії української мови / [За заг. ред. С. Вакуленка]. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2008. XVI. С. 40—54.
22. Мозер М. Що таке «проста мова»? : Мозер М. Причинки до історії української мови / За заг. ред. С. Вакуленка. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2008. XVI. С. 75—111.
23. Мойсієнко В. М. Про національний статус «руської мови» в часи Великого князівства Литовського та Речі Посполитої / В. М. Мойсієнко : Мовознавство. 2005. № 1. — С. 67—82.
24. Мойсієнко В. М. Чи мала «руська мова» національність у часи Великого князівства Литовського? : Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства : зб. наук. праць. Ужгород, 2005. Вип. 8. С. 69—94.
25. Муромцев І. В. Г. Ф. Квітка-Основ'яненко в історії української літературної мови : Мовознавство. 1978. № 6. С. 3—10.
26. Насенко Г. Етапи становлення наукового стилю української мови : кінець 16 — перша половина 17 століття : Матеріали V конгр. Міжнар. асоц. українців. Мовознавство : зб. наук. статей. Чернівці: Рута, 2003. С. 162—167.
27. Наконечний М. Ф. Квітка-Основ'яненко і розвиток національної літературної мови : Мовознавство. 1990. № 4. С. 63—69.
28. Наконечний М. Ф. Перша граматики «нової» літературної мови : Мовознавство. 1968. № 5. С. 43—51.
29. Пещак М. М. Типи українських грамот XIV ст. та їх стилістичні особливості : Мовознавство. 1970. № 6. С. 58—65.
30. Півторак Г. П. Державна мова у Великому князівстві литовському і проблема розмежування українських і білоруських писемних пам'яток : Мовознавство. 2005. № 3—4. С. 80—84.
31. Полюга Л. Деформоване висвітлення історії української літературної мови в часи радянського тоталітаризму : Другий Міжнар. конгр. українців : доп. і повідомл. Мовознавство. Львів, 1993. С. 36—41.
32. Ткач Л. Західноукраїнський варіант літературної мови кінця XIX — початку XX століття і проблема мовної спадкоємності в сучасній Україні : Матеріали V конгр. Міжнар. асоц. українців. Мовознавство : зб. наук. статей. Чернівці : Рута, 2003. С. 22—37.
33. Ткач Л. Особливості західноукраїнського слововжитку кінця XIX — початку XX ст. у контексті літературно-писемної традиції української мови : Мовознавство. 2001. № 3. С. 113—119.
34. Трифонов Р. А. Мова творів Тараса Шевченка в дискусії початку XX ст. з питань вироблення норм української літературної мови : Слово про Шевченка : зб. Харків: Основа, 1998. С. 102—106.
35. Широкопад Ф. Питання «давньоруської мови» в дослідженні Юрія Шевельова «Между праславянским и русским» : Збірник Харківського історико-філологічного товариства. Харків: Око, 1995. Т. 4. С. 161—168.
36. Ющук І. П. Про походження української мови : Мова наша українська: статті, виступи, роздуми. Київ: Вид. центр «Просвіта», 2003. С. 9—34.
37. Ющук І. Якою мовою розмовляла Київська Русь : Золоті ворота. Видання товариства зв'язків з українцями за межами України. 1994. Вип. 6. С. 121—134.

Вступник допускається до участі у конкурсному відборі для зарахування на навчання, якщо оцінка з вступного випробування складе не менше 100 балів.

Голова предметної комісії

_____ А.М. Нелюба
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму затверджено на засіданні приймальної комісії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Протокол № 3 від 03 квітня 2023 р.

Відповідальний секретар

_____ Сергій ЄЛЬЦОВ
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗРАЗКИ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ БІЛЕТІВ

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Факультет **Філологічний** Вступний екзамєн до аспірантури
Спеціальність **035 Філологія**
Спеціалізація **Українська мова**
Форма навчання **денна**
Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): **третій (доктор філософії)**
Навчальна дисципліна: **українська мова**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №

1. Мова як суспільне явище. Функції мови. «Національна мова», «загальнонародна мова», «літературна мова», «діалект».
2. Частка як службова частина мови. Формотвірні й модальні частки
3. Найважливіші фонетичні й морфологічні риси карпатської діалектної групи.
4. Комплексний лінгвістичний аналіз речення.

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Факультет **Філологічний** **Вступний екзамен до аспірантури**
Спеціальність **035 Філологія**
Спеціалізація **Українська мова**
Форма навчання **денна**
Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): **третій (доктор філософії)**
Навчальна дисципліна: **українська мова**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №

1. Предмет і завдання фонетики сучасної української мови. Поняття про фонему та її функції. Звукове поле фонем.
2. Критерії періодизації історії української літературної мови. Дискусійні питання періодизації. Концепції періодизації історії української літературної мови.
3. Жаргон. Жаргонізми, вульгаризми. Жаргонна лексика й літературна мова.
4. Комплексний лінгвістичний аналіз речення

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Факультет **Філологічний** **Вступний екзамен до аспірантури**
Спеціальність **035 Філологія**
Спеціалізація **Українська мова**
Форма навчання **денна**
Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): **третій (доктор філософії)**
Навчальна дисципліна: **українська мова**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 4

1. Слово як предмет лексикології. Поняття про слово. Лексичне і граматичне значення слова. Структура лексичного значення слова.
2. Історія часових форм українського дієслова.
3. Склад української діалектної лексики з погляду її походження.
4. Комплексний лінгвістичний аналіз речення